

Vilniaus miestiečių studijos Lietuvos ir užsienio aukštosiose mokyklose XVII–XVIII a. pirmojoje pusėje

Violeta Pansevič

Vytauto Didžiojo universitetas, Humanitarinių mokslų fakultetas, Istorijos katedra, K. Donelaičio g. 52, Kaunas, el. p. violeta.pansevic@gmail.com

Anotacija. Straipsnyje aptariamos miestiečių studijos gimtojoje Vilniaus akademijoje, Karališkojoje Prūsijoje buvusiose Gdansko, Elbingo ir Torunės gimnazijose, Branevo seminarijoje, Krokuvos, Karaliaučiaus, Ingolštato ir Paduvos universitetuose. Be studijų vietos ir metų, aptariami ir kiti svarbūs aspektai: padėtis miesto visuomenėje, religinė priklausomybė, išvykų į užsienio mokymo įstaigas skaičius, mokslinių laipsnių įgijimas, pasirinktų studijų kryptis ir įgyta profesija, studijavusių miestiečių tolesnis likimas.

Esminiai žodžiai: Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė, Vilnius, miestiečiai, studijos, įrašų knygos, gimnazijos, seminarijos, akademijos, universitetai.

Abstract. The article discusses studies of urban citizens in native Vilnius Academy, in gymnasiums of Gdansk, Elbing, Toruń in Royal Prussia, in Branev seminary, in universities of Krakow, Königsberg, Ingolstadt and Padova. In addition to the place and years of studies, other significant aspects are discussed: position in urban society, dependence of religion, number of trips to foreign education institutions, acquisition of degrees, field of selected studies and gained profession, further fate of studying urban residents.

Keywords: the Grand Duchy of Lithuania, Vilnius, urban residents, studies, books of records, gymnasiums, seminaries, academies, universities.

Įvadas

Vilniaus miestiečių edukacijos problemos iki šiol nebuvo sistemingai analizuotos, nors akivaizdu, kad didesnėmis socialinėmis aspiracijomis pasižymėjusiems jų palikuonims aukštesnis išsimokslinimas, teisininko, gydytojo ir kitos profesijos buvo gyvybiškai svarbūs dalykai¹. Todėl šiame straipsnyje siekiama aptarti jų studijas Lietuvos, Lenkijos, Vakarų Europos aukštesnės ir aukščiausios pakopos mokymo įstaigose: kolegijose, gimnazijose, seminarijose ir universitetuose. Vilniaus miestiečių studijų analizė leidžia geriau pažinti jų mokslinius interesus ir ištirti vietinės jėzuitų akademijos bei užsienio mokymo įstaigų įtaką Vilniaus ir aplinkinių regionų gyventojams.

Pagrindinis šaltinis tiriant miestiečių studijas XVII–XVIII a. pirmojoje pusėje yra išlikusios Gdansko, Elbingo ir Torunės gimnazijų, Zamoscio akademijos, Branevo seminarijos, Vilniaus, Karaliaučiaus ir Krokuvos universitetų bei Vakarų Europos aukštųjų mokyklų specialios įrašų knygos, vadinamos dar albumais, arba matrikulomis². Į jas buvo įrašomos priimamų studentų pavardės. Toks įrašas konkrečiam asmeniui suteikdavo teisę naudotis privilegijomis ir teisėmis mainais už priesaiką laikytis reglamento taisyklių ir įneštą registracijos mokesčių. Dėl šių ir kitų priežasčių tokios įrašų knygos buvo ypač kruopščiai saugomos ir nepaisant įvairių kataklizmų dalis jų išliko iki šių dienų. Kai kurie Vokietijos universitetai, norėdami apsisaugoti nuo įrašų knygų dingimo, turėdavo net po du albumus³.

Atsižvelgiant į aukštosios mokyklos struktūrą ir galiojančias įsirašymo taisykles, atsirasdavo įvairių įrašų knygų. Visų studentų ir su universitetu susijusių asmenų pavardės buvo įrašomos į bendras įrašų knygas (šis metodas vyravo Vokietijos mokymo įstaigose). Šalia jų atsirasdavo atskirų fakultetų įrašų knygų, kandidatų matrikulų (asmenų, besirengiančių įgyti mokslinius laipsnius, suvestinė), bajoriškos kilmės studentų arba aristokratiškų šeimų atstovų sąrašų, pagaliau „tautų“ knygų, kurios buvo vertinamos kaip viduramžių universitetų sandaros liekana. Pastarosiose buvo grupuojami tos pačios tautybės ir iš tos pačios teritorijos kilę studentai. Tarp centrų, kuriuose vyravo skirstymas į „tautas“, buvo Leipcigas, Paduva ir kt. „Tautos“ rinkdavosi vadovybę jų reikalams tvarkyti, taip pat atstovus viso universiteto problemoms spręsti⁴.

¹ RAGAUSKAS, Aivas. *Vilniaus miesto valdantysis elitas XVII a. antrojoje pusėje (1662–1702 m.)*. Vilnius, 2002, p. 243; ŻOŁĄDŹ, Dorota. Możliwości i potrzeby edukacyjne mieszczan polskich w XVI i XVII wieku. *Rozprawy z dziejów oświaty*, 1990, t. 33, s. 29; ADAMCZYK, Mieczysław. *Edukacja a awans społeczny plebejuszy 1764–1848*. Wrocław, 1990, s. 97.

² Lot. *matricula* – sąrašas, žiniaraštis. *Tarptautinių žodžių žodynas*. Vilnius, 2004, p. 292.

³ P vz., Erfurto, Greifswaldo ir Leipcigo aukštosios mokyklos. CHACHAJ, Marian. *Metryki zagranicznych uniwersytetów i akademii jako źródło do dziejów kultury polskiej (XVI–XVII w.)*. In: *Studia z dziejów epoki renesansu*. Pod red. H. Zinsa. Warszawa, 1979, s. 37.

⁴ PLEČKAITIS, Romanas. Promocijos senajame Vilniaus universitete. Iš: *Akademijos laurai. Laureae academicae*. Parengė M. Svirskas ir I. Balčienė. Vilnius, 1997, p. 22.

Daugelis tyrinėtojų kelia išlikusių aukštųjų mokyklų matrikulų patikimumo klausimą. Marijano Chachajo teigimu, kiekvienas istorikas turi labai kritiškai vertinti paskelbtas gimnazijų ir universitetų įrašų knygas dėl kartais neteisingai perskaitytų pavardžių, kurių dalis būdavo iškraipoma jau įrašant į rankraštį. Įrašų knygų rankraštinė medžiaga yra labai specifinė – kartais net patys tyrinėtojai darydavo klaidų iššifruodami savo tautiečių, praeityje studijavusių garsiuose Europos universitetuose ir akademijose, pavardes⁵. Pvz., Stanislovas Kotas, kuris pirmasis iš lenkų istorikų pradėjo tyrinėti Vakarų Europos aukštųjų mokyklų įrašų knygas ir su jomis susijusią archyvinę medžiagą, XX a. pr. kritikavo Povilą Čaplevskį dėl padarytų klaidų perskaitant Ingolštato universiteto matrikulų rankraštį⁶.

Be pagrindinių šaltinių – aukštųjų mokyklų įrašų knygų, straipsnyje naudoti ir papildomi šaltiniai: 1) miesto tarybos ir suolininkų teismo įrašų knygoje išlikę Vilniaus miestiečių testamentai ir pomirtiniai turto inventoriai; 2) įrašai Vilniaus akademijos mokslo laipsnių teikimo knygoje ir egzaminų registracijos sąrašuose; 3) Vilniaus universiteto studentų marijonų kongregacijos pajamų ir išlaidų bei į ją įstojusių narių registracijos knygos; 4) kitų bažnytinių brolių pajamų ir išlaidų registracijos knygos bei turto inventoriai; 5) publikuoti atsiminimai ir laidotuvių pamokslai. Visi šie pagalbinio pobūdžio šaltiniai papildė sausius aukštųjų mokyklų įrašų knygų duomenis ir teikia nemažai vertingos informacijos apie Vilniaus miestiečių studijas XVII–XVIII a. pirmojoje pusėje.

Lietuvos studentais užsienio universitetuose ir jų matrikulų įrašais pirmasis iš lietuvių istorikų ėmė domėtis Adolfas Šapoka⁷. Jo darbus tęsė broliai Mykolas ir Vaclovas Biržiškos. 1987 m. išleista jų parengta studija *Lietuvos studentai užsienio universitetuose XIV–XVIII amžiais*⁸. Tai kol kas vienintelė publikacija, kurioje suregistruoti iš Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (toliau – LDK) kilę studentai. Tačiau šis sąrašas yra daugiau bendro pobūdžio, neišskirti užsienio mokslo įstaigose studijavę miestiečių palikuonys. Informacijos apie lietuvius studentus randama ir S. Koto prancūziškame rašinyje *La Réforme dans le Grand-Duché de Lithuanie Facteur d'occidentalisation culturelle*⁹. Tačiau jame suminėti vien didikų ir bajorų šeimų atstovai, XVI–XVII a. studijavę užsienio universitetuose.

Kokybiškai naujas lygis pasiektas pasirodžius Aivo Ragausko darbui apie Vilniaus miesto valdantįjį elitą, kuriame autorius, be valdančiojo elito profesinės sudėties ir religi-

⁵ CHACHAJ, Marian. *Metryki zagranicznych uniwersytetów i akademii jako źródło do dziejów kultury polskiej (XVI–XVII w.)*, s. 39.

⁶ KOT, Stanisław. *Rec. pracy Ks. P. Czaplewskiego: Polacy na studiach w Ingolsztacie. Z rękopisów uniwersytetu monachijskiego wydał...*, Poznań, 1914; *Kwartalnik historyczny*, 1914, r. 28, z. 2, s. 209–210.

⁷ ŠAPOKA, Adolfas. *Mokslo ieškančių senovės lietuvių keliai*. Kaunas, 1935.

⁸ BIRŽIŠKA, Vaclovas. *Lietuvos studentai užsienio universitetuose XIV–XVIII amžiais*. Redagavo ir papildė M. Biržiška su A. Šapokos įvadu. Chicago, 1987.

⁹ KOT, Stanisław. *La Réforme dans le Grand-Duché de Lithuanie Facteur d'occidentalisation culturelle*. Bruxelles, 1953, p. 45–48.

nės priklausomybės klausimų, nagrinėja ir šios grupės atstovų išsimokslinimo laipsnį¹⁰. Tačiau šioje studijoje aptariamos tik pasiturinčių Vilniaus miestiečių studijos vietinėje Vilniaus akademijoje ir užsienio mokymo įstaigose XVII a. antrojoje pusėje. Straipsnį apie vilniečių studijas yra paskelbęs ir lenkų istorikas Marijanas Pavlakas¹¹, tačiau jo publikacijoje suregistruoti tik XVI a. pab. – XVII a. antrojoje pusėje užsienio aukštosiose mokyklose studijavę protestantai.

Vilniaus akademijoje

Dalis pradinį išsilavinimą konfesinio pobūdžio lavinimo įstaigose įgijusių miestiečių mokslus tęsdavo Vilniaus akademijoje – vienintelėje LDK aukštojoje mokykloje. Šie mokslai atimdavo nemažai laiko ir pinigų, tad buvo prieinami tik mažam skaičiui pradinę pakopą įveikusių mokinių¹². 1666 m. kovo mėn. kažkokią mokyklą Vilniuje¹³ lankė būsimois vaitas Steponas Morozas¹⁴. Tų pačių metų pabaigoje jis įvardijamas jau „akademiku“¹⁵. Vadinasi, studijas Vilniaus akademijoje jis pradėjo 1666 m. būdamas 15 metų amžiaus¹⁶. Yra žinoma ir studijų pabaigos data – 1670 m. S. Morozas įgijo laisvųjų menų ir filosofijos magistro laipsnį¹⁷. Jis buvo aktyvus studentų marijonų kongregacijos narys, 1668–1770 m. ėjo patarėjo, prižiūrėtojo, sekretoriaus ir vicesekretoriaus pareigas¹⁸. 1683 m. šiai kongregacijai jis paaukojo 5 auks., 1684 m. – 3 auks., 1690 m. – 1 auks., 1697 m. – 10 auks., 1698 m. – 13 auks.¹⁹ 1690 m. studentų marijonų kongregaciją pinigėmis aukomis parėmė ir S. Morozo žmona Jadvyga Packevičovna²⁰. Vėliau Vilniaus akademijos auklėtiniu tapo ir S. Morozo sūnus, būsimois burmistras Mykolas Morozas. 1703 m. jis tapo laisvųjų menų ir filosofijos bakalauru, o 1705 m. – magistru²¹. M. Morozo įgytas

¹⁰ RAGAUSKAS, Aivas. *Vilniaus miesto valdantysis elitas XVII a. antrojoje pusėje (1662–1702 m.)*, p. 243–251.

¹¹ PAWLAK, Marian. *Studia młodzięzy wileńskiey w protestanckich uczelniach środkowej i zachodniej Europy*. In: *W kregu badan profesora Wacława Odyńca: materialy z sesji naukowej poświęconej pamieci profesora Wacława Odyńca*. Gdańsk, 2002, s. 235–250.

¹² RAGAUSKAS, Aivas. *Vilniaus miesto valdantysis elitas XVII a. antrojoje pusėje (1662–1702 m.)*, p. 245.

¹³ „<...> syn nieboszczykowski w szkołach tu w Wilnie będący <...>.” *Lietuvos valstybės istorijos archyvas* (toliau – LVIA), f. SA, b. 5104, l. 81v.

¹⁴ „<...> Stephano Moroz, SRM secretario, aduocato Vilnensi <...>.” Ten pat, b. 5343, l. 101.

¹⁵ „<...> szlachetnego Stephana Moroza, akademika wileńskiego <...>.” Ten pat, b. 5104, l. 296v.

¹⁶ „<...> pan Stefan Moroz, zrodzony z ojca pana Hrehorego Moroza, matki Marty Borysowiczowny, roku pańskiego 1651, okszczony tegoż roku miesiāca aprila dnia pierwszego <...>.” Ten pat.

¹⁷ *Akademijos laurai. Laureae Academicæ*, p. 262.

¹⁸ *Ordo officialum congregationis B. V. Visitantis in Alma Academia Vilnensis Societatis Jesu (1668–1720)*. *Vilniaus universiteto bibliotekos Rankraščių skyrius* (toliau – VUB RS), f. 2, b. DC3, l. 2–6.

¹⁹ *Liber rationum congregationis B. V. Visitantis in Alma Academia Vilnensis Societatis Jesu (1667–1770 m.)*. Ten pat, b. DC2, l. 14–16, 21, 26, 28.

²⁰ Ten pat, l. 21.

²¹ *Akademijos laurai. Laureae Academicæ*, p. 284, 340.

mokslo laipsnis (AA. LL. *philosophiae magistra*) pabrėžiamas ir vienuolio Aleksandro Daugėlos laidotuvių pamoksle, skirtame vaitui S. Morozui apdainuoti²².

Apie ilgametės ir brangios vyriausiojo sūnaus Jono studijas Vilniaus akademijoje savo testamente užsiminė ir burmistras Motiejus Klarovskis²³. Mokslinių laipsnių teikimo registracijos knygoje pažymima, kad J. Klarovskis 1674 m. įgijo laisvųjų menų ir filosofijos bakalauro, o 1675 m. – magistro laipsnius²⁴. Jis, kaip ir S. Morozas, aktyviai reikėsi studentų marijonų kongregacijos veikloje. 1670–1674 m. ėjo įvairias pareigas: oratoriaus, išdininko, patarėjo, muzikų viršininko, prižiūrėtojo, asistento ir vicesekretoriaus²⁵. 1673–1674 m. šios kongregacijos knygos įrašuose vadinamas fiziku (*physicus*), tai patvirtina, kad studijavo filosofijos disciplinas²⁶. Filosofinių veikalų randama ir J. Klarovskio knygų rinkinyje²⁷. 1682 m. jis kongregacijai paaukojo 5 auks., 1683 m. – 29 auks., 1688 m. – 6 auks.²⁸

Kitas dažnai dokumentuose minimas Vilniaus akademijos auklėtinis – Stanislovas Paškevičius²⁹. Jis buvo karaliaus sekretorius ir advokatas, aktyviai reikėjęs Vilniaus konsistorijos bylose³⁰. 1683 m. S. Paškevičius įgijo laisvųjų menų ir filosofijos bakalauro, o 1685 m. – magistro laipsnius³¹. 1682–1685 m. studentų marijonų kongregacijoje jis ėjo filosofijos patarėjo, sekretoriaus ir kitas pareigas³². 1699 m. S. Paškevičius išleido kardinolės teisės tezes apie civilinių ir kriminalinių bylų teismus ir procesus³³ ir tapo abiejų teisių daktaru³⁴.

Vilniaus akademijoje mokslo žinių sėmėsi ir būsimo tarėjas Pranciškus Ginelevičius, 1716 m. kovo 21 d. dokumente vadinamas teologu (*theologus*)³⁵. Laipsnių teikimo

²² DOWGIAŁO, Alexander. *Kajdan żelazny doczesnej niewoli, przerobiony od Boga na lancuch złoty wiecznej wolności ofiarowany. Przy pogrzebowym akcie w Bogu zesznego I. M. Pana Stephana Moroza Sekretarza aktualnego J. K. M. wójta wileńskiego <...>*. Wilno, 1706.

²³ „<...> przez tak wiele lat do Szkoły Akademiej onego aplikując <...> nie mała de substantia mea uszczerbiłem <...>.” LVIA, f. SA, b. 5341, l. 61.

²⁴ *Akademijos laurai. Laureae Academicæ*, p. 319, 264.

²⁵ VUB RS, f. 2, b. DC3, l. 8–10, 12–13, 15–18, 23–24, 26–27.

²⁶ Ten pat, l. 24, 26–27.

²⁷ LVIA, f. SA, b. 5120, l. 166v–167v.

²⁸ VUB RS, f. 2, b. DC2, l. 13–14, 20. Studentų marijonų kongregacijai gausiai aukojo ir J. Klarovskio tėvas: 1672 m. – 1 auks., 1673 m. – 4 auks., 1674 m. – 9 auks., 1675 m. – 5 auks., 1676 m. – 1 auks. 20 gr., 1679 m. – 1 auks., 1680 m. – 2 auks. 30 gr., 1681 m. – 2 auks. 15 gr., 1682 m. – 9 auks. 20 gr., 1683 m. – 20 auks. 30 gr., 1684 m. – 11 auks. 20 gr., 1685 m. – 1 auks. 15 gr. Ten pat, l. 4–7, 10–17.

²⁹ „<...> Stanisława Paszkiewiczza, juris utriusq̄ doktora, wójta metropolitańskiego <...>.” LVIA, f. SA, b. 5343, l. 265; „<...> Paszkiewiczza, utriusq̄ juris doktora <...>.” Ten pat, b. 5344, l. 173v; „<...> Paszkiewiczza, doktora utriusq̄ juris <...>.” Ten pat, l. 174v.

³⁰ RAUDELIIŪNAS, Vytautas. Įžymieji senojo Vilniaus universiteto teisininkai. *Socialistinė teisė*, 1979, Nr. 3, p. 36.

³¹ *Akademijos laurai. Laureae Academicæ*, p. 269, 325.

³² VUB RS, f. 2, b. DC3, l. 57, 60, 62, 69, 71, 73–74.

³³ PETRAUSKIENĖ, Irena. *Vilniaus akademijos spaustuvė 1575–1773*. Vilnius, 1976, p. 96; *XVII a. Lietuvos lotyniškų knygų sąrašas*. Sud. D. Narbutienė ir S. Narbutas. Vilnius, 1988, p. 185.

³⁴ *Akademijos laurai. Laureae Academicæ*, p. 183.

³⁵ „<...> Franciscus Ginelewicz, consummatus theologus, bedellus Universitatis Academia Vilmensis.” LVIA, f. SA, b. 5123, l. 410.

registracijos knygoje pateikta kiek kitokia informacija. 1684 m. įrašė pažymima, kad P. Ginelevičiui buvo suteiktas filosofijos ir laisvųjų menų bakalauro laipsnis, o 1686 m. – magistro laipsnis³⁶. O apie teologo laipsnio suteikimą nėra visiškai jokios informacijos. Švč. Mergelės Marijos Dangun Ėmimo kongregacijos prie Šv. Kazimiero bažnyčios knygoje išlikęs įrašas, kad P. Ginelevičius 1713 m. ėjo šios kongregacijos viršininko pareigas³⁷.

Be paminėtų asmenų, mokslinius laipsnius Vilniaus akademijoje įgijo arba galėjo įgyti dar keli Vilniaus miestiečių luomo atstovai (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Vilniaus akademijoje studijavę ir mokslinius laipsnius įgiję miestiečiai

Vardas ir pavardė (užimamos pareigos)	Mokslinis laipsnis	Studentų marijonų kongregacijos narys	Aukos studentų ma- rijonų kongregacijai
CYNAKIS Baltramiejus (1663 m. suolininkas; 1664–1667 m. tarėjas; 1668–1680 m. burmistras)	–	1685 m. vyresnysis; 1685 m. patarėjas retorikos ir poezijos klausimais ³⁸	–
GINELEVIČIUS Stepo- nas Vladislovas (tarėjas)	1673 m. laisvųjų menų ir filosofijos bakalauras ³⁹	1672–1673 m. patarė- jas ⁴⁰	–
MINKEVIČIUS Petras (1682 m. suolininkas; 1683–1693 m. tarėjas; 1694–1698 m. burmistras)	1675 m. laisvųjų menų ir filosofijos bakalauras ⁴¹	–	1672 m. paaukojo 2 auks., 1700 m. jo žmona – 26 auks. ⁴²
GAVLOVICKIS Jonas Ignotas (1682–1685 m. suolininkas; 1686–1694 m. tarėjas; 1695–1712 m. bur- mistras)	–	1675 m. retorikų pata- rėjas ⁴³	1681 m. paaukojo 3 auks., 1685 m. – 6 auks., 1687 m. – 6 auks., 1690 m. – 6 auks., 1698 m. – 6 auks. 20 gr. ⁴⁴
SEBESTJANOVIČIUS Andrius (tarėjas)	1685 m. laisvųjų menų ir filosofijos bakalauras ⁴⁵	1680 m. muzikų virši- ninkas ⁴⁶	–

³⁶ *Akademijos laurai. Laureae Academicae*, p. 326, 271.

³⁷ Katalog imion starszyk congragacy wniebowzięcia przy kościele Świętego Kazimierza. *Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyrius* (toliau – LMAVB RS), f. 138, b. 1712, l. 44.

³⁸ VUB RS, f. 2, b. DC3, l. 80–81.

³⁹ *Akademijos laurai. Laureae Academicae*, p. 319.

⁴⁰ VUB RS, f. 2, b. DC3, l. 18, 20, 22.

⁴¹ *Akademijos laurai. Laureae Academicae*, p. 320.

⁴² VUB RS, f. 2, b. DC2, l. 4, 29.

⁴³ Ten pat, b. DC3, l. 30, 32.

⁴⁴ Ten pat, b. DC2, l. 13, 17, 19, 21, 27.

⁴⁵ *Akademijos laurai. Laureae Academicae*, p. 327.

⁴⁶ VUB RS, f. 2, b. DC3, l. 49.

Vardas ir pavardė (užimamos pareigos)	Mokslinis laipsnis	Studentų marijonų kongregacijos narys	Aukos studentų ma- rijonų kongregacijai
ŽAGEVIČIUS Domi- nykas (1696–1706 m. suolininkas; 1707 m. tarėjas; 1708–1710 m. burmistras)	1689 m. laisvųjų menų ir filosofijos bakalauras ⁴⁷	1688 m. lektorius; 1688 m. oratorius; 1689 m. muzikų virši- ninkas ⁴⁸	Tėvas burmistras Juozapas Žagevičius 1685 m. paaukojo 12 auks., 1686 m. – 1 auks., 1690 m. – 17 auks. ⁴⁹
MACELEVIČIUS Pau- lius Konstantinas (tarėjas)	1696 m. laisvųjų menų ir filosofijos bakalauras ⁵⁰	–	–
KARASIS Ignotas (?)	1698 m. laisvųjų menų ir filosofijos bakalauras ⁵¹	Tėvas burmistras Ste- ponas Karasis 1675 m. ėjo muzikų viršininko pareigas ⁵²	Tėvas burmistras Stepo- nas Karasis 1681 m. paaukojo 6 auks. ⁵³

Išlikusiuose šaltiniuose randama duomenų ir apie asmenis, nesančius laipsnių teikimo registracijos knygoje. Jie, matyt, studijavo Vilniaus akademijoje, bet mokslinio laipsnio taip ir neįgijo. Šių asmenų pavardės galėjo būti ir praleistos, kadangi pirmoji promocijų registracijos knyga dingo XVII a. vid., karų metais, o to laikotarpio įrašai atkurti kiek vėliau remiantis įvairiais kitais raštais⁵⁴. Pvz., iš 1685 m. liepos 4 d. dokumento aiškėja, kad Vilniaus akademijoje studijavo medicinos daktaro Pauliaus Mollerio seserėnas ir globotinis Samuelis Vestermanas. Pastarasis mokėsi Kražių jėzuitų kolegijoje, paskui – Vilniaus akademijoje, kurioje dvejus metus klausėsi retorikos paskaitų. Vėliau jam nebuvo leista lankytis filosofijos paskaitose, todėl P. Mollerio pastangomis jis buvo perkeltas į dominikonų vienuolyną, buvusį prie Šv. Dvasios bažnyčios, kur jam buvo suteikta gali- mybė semtis filosofijos žinių⁵⁵.

Vilniaus universitete galėjo studijuoti ir burmistro Mykolo Stefanovičiaus Vargalov- skio sūnus, būsimasis tarėjas Grigorijus Stefanovičius Vargalovskis. 1687 m. vasario 5 d. dokumente jis įvardijamas „akademiku“⁵⁶. Vilniaus akademijos studentų egzaminų sąrašė pažymima, kad 1684 m. logikos egzaminą laikė Mykolas Migura, tarėjo Stepono Miguros sūnus. 1685–1686 m. jis buvo dar egzaminuojamas iš fizikos ir metafizikos

⁴⁷ *Akademijos laurai. Laureae Academicae*, p. 330.

⁴⁸ *VUB RS*, f. 2, b. DC3, l. 83–85.

⁴⁹ Ten pat, b. DC2, l. 17–18, 21.

⁵⁰ *Akademijos laurai. Laureae Academicae*, p. 335.

⁵¹ Ten pat, p. 336.

⁵² *VUB RS*, f. 2, b. DC3, l. 33.

⁵³ Ten pat, b. DC2, l. 13.

⁵⁴ PLEČKAITIS, Romanas. Promocijos senajame Vilniaus universitete, p. 25.

⁵⁵ *Wilnianie: żywoty siedemnastowieczne*. Opracował, wstępem i komentarzami opatrzył D. Frick. Warsza- wa, 2008, s. 62.

⁵⁶ „<...> pana Grzegorza Stefanowicza akademika.” *LVIA*, f. SA, b. 5115, l. 607.

dalykų⁵⁷. Vilniaus universitete mokslo žinių tikriausiai sėmėsi ir pirklio Pauliaus Kosobuckio sūnūs. Pirklys 1689 m. sudarytu testamentu 200 auks. užrašė studentų marijonų kongregacijai⁵⁸. 1737 m. šiai brolijai 30 auks. paaukojo ir kitas pirklys Jonas Kosobuckis, galbūt P. Kosobuckio sūnus ar giminaitis⁵⁹. Pirklio Jono Ignatovičiaus našlė Sofija savo testamente įrašė, kad studentų marijonų kongregacijai ji aukojanti 100 auks.⁶⁰ Beje, ir pirklys bei karaliaus sekretorius Bazilijus Omeljanovičius Pustynskis 1713 m. dokumente įrašė, kad 100 auks. aukojantis studentų marijonų brolijai⁶¹. Dėl šaltinių stokos sudėtinga nustatyti, ar minėti asmenys iš tikrųjų studijavo Vilniaus akademijoje. Siekiant tiksliau nustatyti jų išsilavinimo lygį ir kitus biografinius duomenis reikia atlikti daugiau tyrimų.

Užsienio žemesnio lygio mokymo įstaigose

Branevo seminarijoje

Fragmentiški duomenys rodo, kad Vilniuje mokslus tęsdavo ne visi miestiečių palikuonys. Dalis jų išvykdavo studijuoti į užsienį, unitai – dažniausiai į Branevo seminariją, protestantai ir stačiatikiai – į Karališkosios Prūsijos miestų gimnazijas, katalikai – į Zamoscio akademiją (žr. 1 priedą). Tyrinėtojai pabrėžia ypač glaudžius Vilniaus ryšius su Branevu, kuriame buvo įsikūrusi analogiška, tik kiek mažiau žinoma jėzuitų institucija⁶². 1713 m. gegužės 26 d. į Švč. Mergelės Marijos Dangun Ėmimo kongregaciją prie Šv. Kazimiero bažnyčios įsirašė su diplomu iš Branevo grįžęs Jonas Pavlovičius⁶³. Jo studijų šioje seminarijoje pradžia – 1706 m. gruodžio 29 d. Čia poezijos ir gramatikos žinių jis sėmėsi iki 1710 m.⁶⁴ Braneve noriai studijuodavo daugelis pasiturinčių miestiečių palikuonių, jie sudarė apie 50 proc. visų studentų. Pastarieji net buvo susibūrę į miestiečių studentų kongregaciją (*Congregatio civium*), į kurią 1579–1623 m. įsirašė 2 525 nariai⁶⁵. Tarp šios kongregacijos narių randame ir būsimąjį Vilniaus vaitą Tomą Bildziukevičių⁶⁶.

⁵⁷ Examina Theologorum & Philosophorum in Collegio Vilnensi S. I. LMAVB RS, f. 9, b.143, l. 155, 156v.

⁵⁸ LVIA, f. SA, b. 5340, l. 225.

⁵⁹ Ten pat, b. 5346, l. 781v.

⁶⁰ Ten pat, b. 5341, l. 487v.

⁶¹ Ten pat, b. 5344, l. 56v.

⁶² LATOVICUS. Litwini i Białorusini, jako alumni seminarjum papieskiego w Brunsberdze 1578–1798. *Przegląd wileński*, 1927, nr 7, s. 4.

⁶³ „<...> Jan Pawłowicz <...> z patentami z Bronzbergu przyszedł.” LMAVB RS, f. 138, b. 1712, l. 60v.

⁶⁴ *Die Schüler des Braunsberger Gymnasiums von 1694 bis 1776*. Herausgegeben von G. Lühr. Braunsberg, 1934, S. 48.

⁶⁵ *Uczniowie-solidasi gimnazjum jezuitów w Brunsberdze (Braniewie) 1579–1623*. Opr. M. Ingot. Kraków, 1998, s. 9, 23.

⁶⁶ „Bilducius Thomas. Lithua[nus].” Ten pat, p. 54; „<...> Thoma Bildziukiewicz, Tribuni Derpaten, SRM secretarii, aduocati <...>.” LVIA, f. SA, b. 5333, l. 341.

Branevo seminarija Vilniaus miestiečių gausiausiai buvo lankoma XVII a. Medicinos daktaro, karaliaus sekretoriaus ir burmistro Sebastijono Šperkovičiaus⁶⁷ 1644 m. turto dalybų akte pabrėžiama, kad velionio turto ir vaikų globėjai Mikalojus Kličevskis ir Steponas Dubovičius Aleksandro, Jono ir Grigorijaus Šperkovičių mokslams Braneve išleido 2 718 auks. ir 27 gr., o dar septynerius metus šioje seminarijoje studijavusiems Jonui ir Grigorijui – 6 515 auks. ir 25 gr.⁶⁸ Minėti globėjai ne kartą teigė, kad S. Šperkovičiaus vaikų globa sukėlė jiems nemažai rūpesčių ir kainavo daug sveikatos⁶⁹.

1661 m. į Branevo seminariją įsirašė bazilijonas unitas Jozefatas Bražyčas⁷⁰, priklausęs garsiai vilniečių Bražycų giminei. Jis buvo žymus pamokslininkas (vadinamas antruoju Chrizostomu) ir vienuolynų Chelmne, Minske, Polocke bei Vitebske viršininkas⁷¹. 1677–1678 m. Braneve teologijos žinių sėmėsi ir suolininko Stepono Šyciko Zaleskio sūnus Ignotas⁷², vėliau tapęs vienuoliu bazilijonu⁷³, – buvo Ružanų vienuolyno pamokslininkas ir presbiteris⁷⁴. Į Branevą studijuoti filosofijos ir teologijos 1682 m. taip pat buvo pasiūstas burmistro Mykolo Ogurcevičiaus sūnus Januarijus⁷⁵, iki 1694 m. buvęs Žyrovicų bazilijonų unitų vienuolyno vikaru, o 1694–1697 m. – Švč. Trejybės vienuolyno Vilniuje viršininku⁷⁶. 1682 m. į Branevo seminariją įsirašė ir Inocentas Stefanovičius Vargalovskis⁷⁷, prieš tai mokėsis Bytynyje ir ten tapęs profesu⁷⁸.

⁶⁷ „<...> *Sebastiani Szperkowicz, philosophie et medicine doctoris, secretary, proconsulis Vilnen[sis]*“ LVIA, f. SA, b. 5096, l. 245.

⁶⁸ LVIA, b. 5096, l. 270v–271.

⁶⁹ Ten pat, b. 5334, l. 33.

⁷⁰ „<...> *Josaphat Brazyc, Basilianus* <...>.“ *Die Matrikel des päpstlichen Seminars zu Braunsberg 1578–1798*. Herausgegeben von G. Lühr. Braunsberg, 1925, S. 101; „*Josaphat Brazyc de Wilna*.“ BIRŽIŠKA, Vaclovas. *Lietuvos studentai užsienio universitetuose XIV–XVIII amžiais*, p. 72; „*Brazyc Josaphat Basilianus ex Vilna*.“ Ten pat, p. 97.

⁷¹ Braunsbergo (Varmijoj) papos seminarijoj (1578–1798) <...>. LMAVB RS, f. 233, b. 146, l. 18.

⁷² „<...> *Ignatius Szcyk, Basilianus, Lithuanus* <...>.“ *Die Matrikel des päpstlichen Seminars zu Braunsberg 1578–1798*, S. 111; „*Ignatius Szcyk Lituanus*.“ BIRŽIŠKA, Vaclovas. *Lietuvos studentai užsienio universitetuose XIV–XVIII amžiais*, p. 73; „*Szcyk Ignatius Lituanus*.“ Ten pat, p. 154.

⁷³ „<...> *w Bogu wielebn[go] ojca Ignacego, zakonnika Ś[więtego] Bazylego konwentu wileńskiego* <...>“ LVIA, f. SA, b. 5097, l. 508.

⁷⁴ RAGAUSKAS, Aivas. *Vilniaus miesto valdantysis elitas XVII a. antrojoje pusėje (1662–1702 m.)*, p. 364.

⁷⁵ „*Januarius Ohurcewicz, ord. D. Basilii M.* <...>.“ *Die Matrikel des päpstlichen Seminars zu Braunsberg 1578–1798*, S. 114; „*Januarius Ohurcewicz Lituanus*.“ BIRŽIŠKA, Vaclovas. *Lietuvos studentai užsienio universitetuose XIV–XVIII amžiais*, p. 74; „*Ohurcewicz Januarius Ord. S. Basilii, Lituanus Vilnensis* <...>.“ Ten pat, p. 134.

⁷⁶ Выкупная запись, данная Волковскийимъ подчащимъ Колендою Виленскому св.-Троцкому монастырю на домъ съ пляцомъ. *Акты издаваемые Виленскою археографическою комиссиею*, 1879, т. 10 (Акты Виленского магистрата и магдебургии), с. 436.

⁷⁷ „*Innocentius Stefanowicz, ord. D. Basilii M.* <...>.“ *Die Matrikel des päpstlichen Seminars zu Braunsberg 1578–1798*, S. 114; „*Innocentus Stefanowicz Lituanus*.“ BIRŽIŠKA, Vaclovas. *Lietuvos studentai užsienio universitetuose XIV–XVIII amžiais*, p. 74; „*Stefanowicz Innocentus. Lituanus. Ord. S. Basilii. Patria Vilnensis in dioc. Vilnensi* <...>.“ Ten pat, p. 152.

⁷⁸ RAGAUSKAS, Aivas. *Vilniaus miesto valdantysis elitas XVII a. antrojoje pusėje (1662–1702 m.)*, p. 364.

Gdansko gimnazijoje

Populiarios tarp Vilniaus miestiečių ir jų palikuonių buvo protestantiškos Gdansko, Elbingo ir Torunės gimnazijos Karališkojoje Prūsijoje. Tai buvo gana aukšto mokslo lygio gimnazijos, kurios suteikdavo jaunuoliams galimybę patobulinti gimtuosiuose miestuose ar miesteliuose įgytas žinias bei solidžiai pasirengti tolimesnėms studijoms aukštesnės pakopos mokymo įstaigose⁷⁹. Šios gimnazijos turėjo taip vadinamąsias akademines klases, kuriose jaunimas pasirengdavo filosofijos, teologijos, filologijos, teisės ir medicinos studijoms. Taip pat šių klasių moksleiviai buvo mokomi savarankiškumo pagrindų, rengiami dalyvauti disputuose ir rašyti bei ginti diplomo darbus, spausdinti disertacijos tezes⁸⁰.

1605 m. rugpjūčio mėn. Gdansko gimnazijoje⁸¹ medicinos pradmenis studijavo būsimasis Vilniaus magistrato tarėjas Motiejus Vorbekas-Letovas⁸². Jis savo dienoraštyje *Atminties lobynas* rašė, kad kartu su savo inspektoriumi Adomu Rasijumi (*Adam Rassiusz*) nuvyko į Gdanską ir apsistojo pas gimnazijos ekonomą bei magistrą Andrių Velzijų (*Andrzej Welziusz*)⁸³. Taip pat nurodė, kad klausėsi garsaus Gdansko gimnazijos profesoriaus Baltramiejaus Kekermano (*Bartholomeo Keckerman*) logikos paskaitų ir lankėsi Olafo (*Olawiusz*)⁸⁴ medicinos paskaitose⁸⁵. Iš Motiejaus laiškų jo tėvas Matas Vorbekas-Letovas suprato, kad besimokant Gdansko gimnazijoje ėmė šlubuoti sūnaus taisyklingos lenkų kalbos įgūdžiai, todėl liepė pastarajam grįžti į Vilnių⁸⁶.

1623 m. spalio mėn. Gdansko gimnazijos mokiniu tapo vilnietis kalvinistas Jokūbas Gersonas⁸⁷, kuris XVII a. 8 deš. dokumentuose tituluojamas medicinos daktaru⁸⁸. 1635 m.

⁷⁹ PAWLAK, Marian. Młodość polska w gimnazjum toruńskim w latach 1600–1817. *Zapiski historyczne*, 1971, t. 36, z. 4, s. 39, 49.

⁸⁰ *Księga wpisów uczniów gimnazjum gdańskiego 1580–1814*. Opr. Z. Nowak i P. Szafran. Poznań, 1974, s. 10; PAWLAK, Marian. Studia uniwersyteckie absolwentów gimnazjum elbląskiego w latach 1536–1772. *Zeszyty naukowe uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu*, 1967, t. 3, z. 24, s. 121.

⁸¹ *Księga wpisów uczniów gimnazjum gdańskiego 1580–1814*, s. 73; MINCER, Franciszek. Lettow Maciej. *Polski słownik biograficzny* (toliau – PSB). Wrocław, 1972, t. 17, s. 192.

⁸² RAGAUSKAS, Aivas. Iš XVII a. Vilniaus miestiečių valdančiojo elito istorijos: Motiejus Vorbekas-Letowas (1593–1663) ir jo „Atminties lobynas“. Iš: *Lietuvos istorijos metraštis. 1996 metai*. Vilnius, 1997, p. 7.

⁸³ VORBEEK-LETTOW, Maciej. *Skarbnica pamięci: pamiętnik lekarza króla Władysława IV*. Pod red. nauk. W. Czaplńskiego. Wrocław, 1968, s. 30–31.

⁸⁴ Tikriausiai M. Vorbekas-Letovas turi omenyje nuo 1603 m. Gdansko gimnazijoje anatomijos ir medicinos profesoriumi dirbusį Joachimą Olafą. KOTARSKI, Edmund. Rektorzy i profesorowie Gimnazjum Gdańskiego w XVII wieku: rodowód, wykształcenie, kariera. *Kwartalnik historii nauki i techniki*. Warszawa, 1993, r. 38, nr 3, s. 27; PELCZAR, Marian. Oelhaf Joachim. PSB. Wrocław, 1978, t. 23, z. 5, s. 580. J. Olafu sūnus Mykolas nors ir sekė tėvo pavyzdžiu bei tapo Gdansko bei karaliaus Vladislavo IV rūmų gydytoju, tačiau nepavyko rasti informacijos, kad jis būtų profesoriavęs vietinėje gimnazijoje. Tas pats. Oelhaf Mikołaj. Ten pat, p. 581.

⁸⁵ VORBEEK-LETTOW, Maciej. *Skarbnica pamięci: pamiętnik lekarza króla Władysława IV*, s. 31.

⁸⁶ Ten pat.

⁸⁷ *Księga wpisów uczniów gimnazjum gdańskiego 1580–1814*, s. 115.

⁸⁸ „<...> Jakuba Giersona, doktora medycyny”; „<...> Jakob Gierson, medicinae doctor.” *Wilnianie: żywoty siedemnastowieczne*, s. 32.

gruodžio mėn.⁸⁹ į šią mokymo įstaigą įsirašė būsimasis tarėjas ir burmistras Prokopas Dorofejevičius⁹⁰, o 1639 m. rugpjūčio mėn.⁹¹ – vyriausiasis pirklio liuteronu Arento Engelbrechto sūnus, būsimasis tarėjas Vilhelmas Engelbrechtas⁹².

Puikų išsilavinimą savo palikuonims stengėsi užtikrinti ir jau minėtas M. Vorbekas-Letovas. 1640 m. spalio mėn. Gdansko gimnazijos įrašų knygoje randame pastarojo sūnų Konstantiną Vorbeką-Letovą⁹³, vėliau tapusį elitinės karališkosios gvardijos nariu ir rotmistru⁹⁴. 1649 m. kovo mėn. čia įsimatrikuliavo ir kitas M. Vorbeko-Letovo sūnus – Jonas Vorbekas-Letovas⁹⁵, kuris tais pačiais metais nukeliavo dar į Olandiją ir spalio 25 d. studijuoti teisės įsirašė į Leideno universitetą⁹⁶.

1641 m. lapkričio mėn.⁹⁷ į Gdansko gimnaziją įstojo minėto burmistro P. Dorofejevičiaus brolis – Petras Dorofejevičius⁹⁸, o 1645 m. lapkričio mėn. – Jurgis Štrunkas, tikriausiai Vilniaus pirklio liuteronu Jono II Štrunko sūnus⁹⁹.

Mokslus protestantiškoje Gdansko gimnazijoje 1649 m. sausio mėn. pradėjo Jokūbas II Gibelis¹⁰⁰, ilgamečio Vilniaus burmistro liuteronu Jokūbo Gibelio sūnus. Trūksta informacijos apie Jokūbo II Gibelio nueitą akademinį kelią, daugiau detalių žinome apie jo tėvo gyvenimą. Yra paskelbtas A. Šionflisijaus 1637 m. gruodžio 2 d. laidotuvių pamokslas, kuriame įamžintas burmistras J. Gibelis. Čia pamokslininkas nurodo, kad jis anksti neteko tėvo tarėjo Tomo Gibelio, todėl vaikystėje jo auklėjimu rūpinosi patėvis pirklys Petras Fonderflotas. Kai J. Gibelis paaugo, patėvis jį išsiuntė į svečias šalis, kuriose jis savo jauną amžių leido pirklių luomui priderančiuose žaidimuose ir dorai elgėsi tarp svetimų žmonių¹⁰¹.

⁸⁹ *Księga wpisów uczniów gimnazjum gdańskiego 1580–1814*, s. 130.

⁹⁰ „<...> Procopius Dorofiejewicz, consularis Viln[nensi]s <...>” *LVIA*, f. SA, b. 5334, l. 1452; „<...> Dorofiejewicza, burmistrza wileńskiego <...>” *Wilnianie: żywoty siedemnastowieczne*, s. 249; „<...> Prokop Dorofiejewicz, burmistrz wileński.” *Ten pat*, p. 324.

⁹¹ *Księga wpisów uczniów gimnazjum gdańskiego 1580–1814*, s. 136.

⁹² „<...> Vilhelmi Engelbrecht, consularis Vilnensis <...>” *LVIA*, f. SA, b. 5341, l. 276; „<...> Wilhelma Engelbrechta, rajcy wileń[s]kiego <...>” *Ten pat*, l. 284.

⁹³ *Księga wpisów uczniów gimnazjum gdańskiego 1580–1814*, s. 138.

⁹⁴ RAGAUSKAS, Aivas. *Vilniaus miesto valdantysis elitas XVII a. antrojoje pusėje (1662–1702 m.)*, p. 370.

⁹⁵ *Księga wpisów uczniów gimnazjum gdańskiego 1580–1814*, s. 163.

⁹⁶ BIRŽIŠKA, Vaclovas. *Lietuvos studentai užsienio universitetuose XIV–XVIII amžiais*, p. 70. J. Vorbeko-Letovo nueitą akademinį kelią, t. y. studijas Vilniaus akademijoje, Leideno ir Strasbūro universitetuose bei kitur, puikiai nušviečia A. Ragauskas. Jo teigimu, Jonas buvo mylimiausias M. Vorbeko-Letovo sūnus, todėl jis tikėjosi, kad pastarasis mokslo srityje pasieks tai, ko jis kadaise atsisakė. Tačiau M. Vorbeko-Letovo lūkesčiams nebuvo lemta išsipildyti, nes Jonas mirė pačiame jėgų žydėjime, t. y. 1655 m. balandžio 10 d. RAGAUSKAS, Aivas. *Is XVII a. Vilniaus miestiečių valdančiojo elito istorijos: Motiejus Vorbekas-Letovas (1593–1663) ir jo „Atminties lobynas“*, p. 38.

⁹⁷ *Księga wpisów uczniów gimnazjum gdańskiego 1580–1814*, s. 162.

⁹⁸ „<...> Piotra Dorofiejewicza <...>” *Wilnianie: żywoty siedemnastowieczne*, s. 544.

⁹⁹ Jono II Štrunkas su žmona Elžbieta Giblovna susilaukė 3 sūnų: Jono, Jurgio ir Andriaus. *Wilnianie: żywoty siedemnastowieczne*, s. 59–60.

¹⁰⁰ *Księga wpisów uczniów gimnazjum gdańskiego 1580–1814*, s. 162.

¹⁰¹ *Wiadomość o życiu i sprawach Jakoba Gibla burmistrza wileńskiego. Wizerunki i roztrząsania naukowe. Poczty nowy drugi*. Wilno, 1838, t. 4, s. 139–140.

Elbingo gimnazijoje

Elbingo gimnazijos studentų socialinę sudėtį tyrinėjęs M. Pavlakas nustatė, kad daugelis šios mokymo įstaigos absolventų buvo miestiečių palikuonys. Bajoriškos ir valstietiškos kilmės jaunuoliai sudarė tik nežymų procentą bendro absolventų skaičiaus. Kiek sudėtingiau jam sekėsi identifikuoti studentų tėvų profesiją, kadangi gimnazijos įrašų knygoje retai buvo fiksuojami mokinių tėvų užsiėmimai. M. Pavlakui pavyko nustatyti tik 307 iš Elbingo kilusių studentų tėvų profesiją. Gautus duomenis jis pateikia lentelėje, iš kurios aiškėja, kad daugelis gimnazijos studentų tėvų priklausė Elbingo valdančiajam elitui ir inteligentų ratui (128 buvo burmistrai, tarėjai ir sindikai, 30 – pirkliai ir aludariai, 57 – spaustuvininkai, 5 – kantoriai ir vargonininkai, 7 – teisininkai, 17 – mokytojai, 16 – sekretoriai ir miesto valdininkai, 15 – gydytojai ir vaistininkai). Lentelėje yra vos 32 amatininkų sūnūs. Nepavyko nustatyti daugiau nei 800 studentų tėvų profesijos. Tai tikriausiai buvo mažiau pasiturintys pirkliai ir amatininkai, apie kuriuos išliko nedaug informacijos¹⁰².

Elbingo gimnazijos matrikulų knygoje pasitaiko nedaug su vilniečiais susijusių įrašų. Dažniausiai jie įmatrikuluoti su kilmėvardžiu *Vilnensis*, rečiau – su dviem kilmėvardžiais *Vilnensis Litvanus*. 1616 m. rugpjūčio 8 d. į gimnazijos II klasę įstojo jau minėtas burmistras J. Gibelis¹⁰³, vėliau studijavęs ir Altdorfo aukštojoje mokykloje.

1625 m. gegužės 26 d. į trečiąją Elbingo gimnazijos klasę įsirašė tarybos raštininko, tarėjo Baltramiejaus Gavlovickio¹⁰⁴ sūnus, būsimasis burmistras Stanislovas Gavlovickis¹⁰⁵. Yra žinoma jo krikšto data – 1613 m. rugsėjo 13 d.¹⁰⁶, kuri leidžia nustatyti S. Gavlovickio amžių stojant į Elbingo gimnaziją. Jam tuo metu buvo suėję 12 metų. M. Pavlako duomenimis, protestantiškoje Elbingo gimnazijoje įprastai mokslus pradėdavo 17–21 m. amžiaus jaunuoliai (dažniausiai 19 ir 20 m. amžiaus). XVII a. pavyko identifikuoti vos 15 studentų, kurie buvo sulaukę 14 m. ir mažiau¹⁰⁷. Taigi, S. Gavlovickis patenka į jaunesnių nei 14 m. moksleivių grupę. Yra žinoma, kad 1668 ir 1677–1678 m. jis ėjo Škaplierininkų brolijos prie Vilniaus Visų Šventųjų bažnyčios vyresniojo pareigas¹⁰⁸.

Elbingo gimnazijos matrikulose sutinkame Konstantiną (vėliau studijavusį Gdansko gimnazijoje) ir Kristupą Vorbekus-Letovus. 1637 m. lapkričio 12 d. jie įsirašė į šios mo-

¹⁰² PAWLAK, Marian. Studia uniwersyteckie absolwentów gimnazjum elbląskiego w latach 1536–1772. *Zeszyty naukowe uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu*, 1967, t. 3, z. 24, s. 117–119.

¹⁰³ *Die Matrikel des Gymnasiums zu Elbing (1598–1786)*. 1 Lieferung. Herausgegeben von H. Abs. Danzig, 1936, S. 52.

¹⁰⁴ „<...> *Baltromieju Gawłowickim, rajcy wileńskim* <...>.” LVIA, f. SA, b. 5096, l. 221.

¹⁰⁵ *Die Matrikel des Gymnasiums zu Elbing (1598–1786)*, S. 79; BIRŽIŠKA, Vaclovas. *Lietuvos studentai užsienio universitetuose XIV–XVIII amžiais*, p. 65, 107.

¹⁰⁶ RAGAUSKAS, Aivas. *Vilniaus miesto valdantysis elitas XVII a. antrojoje pusėje (1662–1702 m.)*, p. 107.

¹⁰⁷ PAWLAK, Marian. Studia uniwersyteckie absolwentów gimnazjum elbląskiego w latach 1536–1772, s. 119–120.

¹⁰⁸ „<...> *Stanisława Gawłowickiego, przeora w bractwie, a burmistrza i obywatela wileńskiego* <...>.” LMAVB RS, f. 43, b. 20743, l. 3v; „*Przeor Stanisław Gawłowicki, burmistrz wileński*.” Ten pat, l. 30v.

kymo įstaigos antrąją klasę¹⁰⁹. Kaip jau buvo minėta, Konstantinas tapo profesionaliu kariškiu, ne mažiau efektingai klostėsi ir Kristupo karjera. Pastarajam tėvas išrūpino karaliaus sekretoriaus ir kitus titulus, o 1647 m. perleido LDK izdo dvariškio pareigybę su 170 auks. metine alga¹¹⁰.

Torunės gimnazijoje

Protestantiška gimnazija Torunėje, panašiai kaip ir Elbingo aukštoji mokykla, buvo gausiai lankoma miestiečių studentų. M. Pavlako paskaičiavimais, 1600–1800 m. čia lavinosi apie 830 Lenkijos ir Lietuvos miestiečių palikuonių (į šį skaičių įtraukė ir Karališkosios Prūsijos miestiečius, turinčius lenkiškas pavardes)¹¹¹. Vietinis Torunės jaunimas XVII a. sudarė vos 20–40 proc. visų gimnazijos moksleivių¹¹². Todėl galima daryti prielaidą, kad Torunės mokymo įstaiga tuo metu buvo tarptautiškiausia Karališkosios Prūsijos gimnazija.

Tarp Torunės gimnazijos studentų buvo ir Vilniaus miestiečių šeimų atstovų. 1622 m. lapkričio mėn. čia įsimatrikuliavo tarėjo stačiatikio Izaoko Kononovičiaus¹¹³ sūnus Simonas Kononovičius, taip pat Lukošius Šycikas – visi su savo inspektoriumi Steponu Stšeleckiu iš Voluinės¹¹⁴. Pasirodo, pavieniai Vilniaus miestiečių palikuonys lyg didikai užsienyje studijuodavo prižiūrimi specialių inspektorių¹¹⁵. 1637 m. Torunės gimnazijoje mokslo žinių sėmėsi jau minėti broliai Konstantinas ir Kristupas Vorbekai-Letovai¹¹⁶, o 1638 m. – trečias pirklio Povilo Dorofejevičiaus sūnus Jonas Dorofejevičius¹¹⁷.

Vilniaus vaistinininko liuteronu Pranciškaus Ruticho¹¹⁸ sūnui Mikalojui Boguslovui Rutichui 1714 m. kovo 19 d. pavyko tapti Torunės gimnazijos ekstraordinariiniu profesoriumi. Galima išskirti šio asmens polinkį į novatoriškumą, kadangi jam pirmajam Torunės gimnazijoje pavyko įsteigti lenkų kalbos kursą ir paskelbti skelbimą, kviečiantį į

¹⁰⁹ *Die Matrikel des Gymnasiums zu Elbing (1598–1786)*, S. 100.

¹¹⁰ RAGAUSKAS, Aivas. Iš XVII a. Vilniaus miestiečių valdančiojo elito istorijos: Motiejus Vorbekas-Lettowas (1593–1663) ir jo „Atminties lobynas“, p. 40.

¹¹¹ PAWLAK, Marian. Młodzież polska w gimnazjum toruńskim w latach 1600–1817. *Zapiski historyczne*, 1971, t. 26, z. 4, s. 42–43.

¹¹² Ten pat, p. 39.

¹¹³ „<...> Izak Kononowicz <...>” LVIA, f. SA, b. 5324, l. 11v.

¹¹⁴ *Metryka uczniów toruńskiego gimnazjum akademickiego 1600–1817*. Wyd. H. Nowak i J. Tandecki. Toruń, 1997, cz. 1, s. 60; PAWLAK, Marian. Młodzież polska w gimnazjum toruńskim w latach 1600–1817, s. 58.

¹¹⁵ RAGAUSKAS, Aivas. *Vilniaus miesto valdantysis elitas XVII a. antrojoje pusėje (1662–1702 m.)*, p. 245.

¹¹⁶ *Metryka uczniów toruńskiego gimnazjum akademickiego 1600–1817*, s. 113.

¹¹⁷ Ten pat, p. 118.

¹¹⁸ „<...> Franciszka Rutycha, aptekarza wileńskiego <...>” LVIA, f. SA, b. 5339, l. 220v; „Ruttich Franciszek, aptekarz królewski w Wilnie <...>” *Materyaly do dziejów farmacji w dawnej Polsce: spis aptekarzy (w. XIV–XVIII)*. Podał Fr. Giedroyc. Warszawa, 1906, s. 45.

Torunę atvykusį jaunimą studijuoti lenkų kalbą¹¹⁹. Pastarajame kvietime M. B. Rutichas pabrėžė lenkų kalbos privalumus ir grožį, jos savarankiškumą ir švarumą¹²⁰.

Tyrinėtojų manymu, šis lenkų kalbos mylėtojas ir žinovas puikias pastarosios kalbos žinias įgijo jau gimtuosiuose namuose Vilniuje, kadangi vokiečių kilmės Rutichų šeima sulenkėjo vilnietiškoje aplinkoje¹²¹. 1728 m. būdamas pastoriumi lenkų kalba pravedė Torunės miestiečio Jurgio Deutschmanno laidotuvių ceremoniją bei išsakė gedulingą pamokslą, už ką užsitraukė daugelio Torunės protestantų dvasininkų nepasitenkinimą¹²². Netlaikęs priešininkų puolimo ir patyręs nervinį išsekimą 1729 m. iš vasario 16 į 17 d. jis nusižudė¹²³. Nepaisant tragiškų mirties aplinkybių M. B. Rutichas paliko svarbų pėdsaką Torunės gimnazijos istorijoje.

Karališkosios Prūsijos miestų gimnazijų matrikuliacijos knygoje su vilniečiais susijusių įrašų apžvalga rodo, kad Vilniaus miestiečių sūnūs į Gdansko, Torunės ir Elbingo mokymo įstaigas atvykdavo XVII a. pirmojoje pusėje. Panašią tendenciją atspindi ir Jono Maleckio trijų Karališkosios Prūsijos gimnazijų moksleivių skaičiaus palyginamoji analizė¹²⁴. Gauti duomenys parodė, kad daugiausia studentų į Elbingo gimnaziją įsimatrikuliavo XVII a. pirmajame ketvirtyje, į Torunės – XVII a. antrajame ketvirtyje, o Gdansko gimnazija daugiausia moksleivių sulaukė XVII a. viduryje. Vėliau jaunuolių skaičius šiose protestantiškose gimnazijose nuolat mažėjo, kas yra siejama su nuostoliais, patirtais dėl karinių veiksmų su Švedija, ir išaugusiu miestų gyventojų nepriteklumi. Pastarieji negalėjo tęsti studijų užsienio aukštosiose mokyklose, turėjo pasitenkinti mokslais savo gimtuosiuose miestuose. Karališkosios Prūsijos gimnazijų moksleivių skaičius sumažėjo, tam įtakos turėjo ir išaugusi religinė netolerancija vadinamojo Tvano metais, t. y. arijonų persekiojimai ir išvarymas bei kalvinizmo išpažinėjų sumažėjimas tarp bajorų ir miestiečių, ir išsiplėtęs katalikiškų mokyklų tinklas¹²⁵.

Zamoscio akademijoje

Gdansko, Torunės ir Elbingo gimnazijos organizacine struktūra iš dalies buvo panašios į katalikišką Zamoscio akademiją, kurioje taip pat buvo akcentuojamas humanistinis ir filologinis lavinimas bei plėtojamos teisės ir filosofijos studijos¹²⁶. Ši mokymo

¹¹⁹ SALMONOWICZ, Stanisław. Michał Bogusław Ruttich (1686–1729): pastor, lingwista, miłośnik języka polskiego. In: *Wybitni ludzie dawnego Torunia*. Pod red. M. Biskupa. Warszawa–Poznań–Toruń, 1982, s. 118–119; TYNC, Stanisław. Toruńska szkoła polska dla Niemców (1568–1793). *Przegląd Zachodni*, r. 8, 1952, nr 9–12, s. 455.

¹²⁰ SALMONOWICZ, Stanisław. Pietyzm w dawnym Toruniu. *Rocznik toruński*, 1978, t. 13, s. 194; Tas pats. Ruttich Michał Bogusław. *PSB*. T. 33. Wrocław–Warszawa–Kraków, 1991–1992, s. 261.

¹²¹ Tas pats. Tragiczny spór Michała Bogusława Rutticha. *Zapiski historyczne*, 1970, t. 35, z. 1, s. 37.

¹²² Ten pat, p. 44.

¹²³ Ten pat, p. 48.

¹²⁴ MAŁECKI, Jan M. *Rec. książki M. Pawłaka: Dzieje Gimnazjum Elbląskiego w latach 1535–1772*, Olsztyn, 1972. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*, 1972, nr 4, s. 692.

¹²⁵ PAWLAK, Marian. *Młodzież polska w gimnazjum toruńskim w latach 1600–1817*, s. 43–44.

¹²⁶ *Księga wpisów uczniów gimnazjum gdańskiego 1580–1814*, s. 10.

įstaiga – vienas jauniausių akademinių centrų (po Krokuvos ir Vilniaus), kuris Abiejų Tautų Respublikos aukštųjų mokyklų žemėlapyje išsilaikė net apie 190 metų. Zamoscio akademijoje per šį laikotarpį studijavo daugiau kaip 10 tūkstančių jaunuolių, kurių dauguma buvo nekilmingi, kilę iš miestiečių ir valstiečių šeimų¹²⁷.

Zamoscio akademijos įrašų knygoje pasitaiko įrašų ir apie Vilniaus miestiečių palikuonis. 1628 m. čia įsirašė J. Kononovičius¹²⁸, prieš tai studijavęs Torunės gimnazijoje. 1645 m. net du kartus¹²⁹ į šią mokymo įstaigą įsimatrukuliavo stačiatikis, būsimo konvertitas tarėjas Steponas Migura¹³⁰. Jis, matyt, buvo priimtas į aukštesnes klases (*classes superiores*), kadangi prie jo pavardės yra priedas *juratus*. O teisės mokslai buvo dėstomi aukštesnio lygio, t. y. akademinėse, klasėse.

1728 m. į Zamoscio akademiją studijuoti retorikos mokslų atvyko Jonas Melchiorinis¹³¹. Tikriausiai tai tarėjo, Augusto II gydytojo ir „auksinio riterio“, karaliaus sekretoriaus Jono Melchiorinio¹³² sūnus, kadangi prie jo krikšto vardo *Joannes* nurodomas tėvo vardas *Joannis*.

Užsienio aukščiausios pakopos aukštosiose mokyklose

Karaliaučiaus universitete

Karaliaučiaus universitetas buvo vienas populiariausių tarp Gdansko, Torunės ir Elbingo gimnazijų absolventų. Ši aukštoji mokykla XVII–XVIII a. nors ir nebuvo tokia viliojanti studijų vieta kaip, pavyzdžiui, Vakarų Europos mokymo įstaigos, bet dėl geografinės padėties ir galimybės gauti stipendiją subūrė nemažai ne tik vokiečių, bet ir lenkų bei lietuvių kilmės miestiečių palikuonių¹³³. Vilniaus miestiečiai studijas už Lietuvos ir Lenkijos ribų rinkdavosi dėl galimybės patobulinti įgytas žinias ir pratęsti savo gimtojoje šalyje ar Karališkosios Prūsijos miestų gimnazijose pradėtus mokslus. Tai buvo ypač aktualu būsimo teisėninkams, gydytojams, teologams, gimnazijų ir universitetų profesoriams ir kt. Reikėtų pabrėžti, kad miestiečiams, siekiantiems įgyti gydytojo kvalifikaciją, išvykimas į užsienio aukštąsias mokyklas buvo vienintelė galimybė gauti medicininį išsilavinimą. XVII–XVIII a. Vilniaus akademijoje nebuvo medicinos

¹²⁷ Miejsce Akademii Zamojskiej w systemie szkolnictwa Rzeczypospolitej w XVI–XVIII wieku. In: *Album studentów Akademii Zamojskiej 1595–1781*. Opr. H. Gmiterek. Warszawa, 1994, s. 11.

¹²⁸ *Album studentów Akademii Zamojskiej 1595–1781*, s. 130.

¹²⁹ Ten pat, p. 191–192.

¹³⁰ „<...> Stefana Migury, kupca i mieszczanina wileńskiego <...>.” LVIA, f. SA, b. 5122, l. 40.

¹³¹ *Album studentów Akademii Zamojskiej 1595–1781*, s. 376.

¹³² „<...> Joannes Melchieryni, r[ajca] w[ileński] i d[oktor] JKM.” LVIA, f. SA, b. 5343, l. 208; „<...> Jana Melchioryniego, doktora medicina <...>.” Ten pat, b. 5120, l. 1049.

¹³³ BOGDAN, Danuta. Studenci z Rzeczypospolitej na Uniwersytecie Królewieckim w latach 1544–1619. In: *Królewiec a Polska*. Pod red. M. Biskupa i W. Wrześnińskiego. Olsztyn, 1993, s. 86; MAŁŁEK, Janusz. Polscy i litewscy studenci na uniwersytecie królewieckim w XVI i XVII wieku. In: *Europa orientalis: Polska i jej wschodni sąsiedzi od średniowiecza po współczesność*. Toruń, 1996, s. 181, 185.

fakulteto, o protestantiškos Karališkosios Prūsijos miestų gimnazijos suteikdavo tik medicinos pradmenis.

Į Karaliaučiaus universitetą du kartus, t. y. 1623 m. rugpjūčio 30 d. ir 1625 m. balandžio 7 d.¹³⁴, įsiamatrickuliuo Vilniaus miestietis liuteronas Paulius Molleris (Melleris)¹³⁵. 1656 m. vasario 15 d. jo pavardė vėl minima tarp šios mokymo įstaigos studentų, tik šį kartą jis tituluojamas medicinos daktaru¹³⁶. XVII a. archyvuose dokumentuose medicinos mokslų daktaru P. Molleris įvardijamas nuo 1653 m.¹³⁷ Apie jo medicininę praktiką trūksta informacijos, nors keliuose šaltiniuose jis tiesiogiai vadinamas gydytoju¹³⁸. Randama užuominų ir apie jo laikytą vaistinę. Vilniaus vaistininkas Frydrichas Blechas 1706 m. vasario 5 d. sudarytame testamente užsiminė pirkęs Molleriu priklausiusią vaistinę ir ją išplėtęs¹³⁹. Vilniaus pirklio Jono Gelevičiaus našlė Anastasija Vitkovska 1684 m. spalio 19 d. surašytame pomirtiniame turto inventoriuje nurodė mokėjusi už vaistus Mollerio vaistinėje¹⁴⁰. 1660–1690 m. P. Molleris buvo vienas dosniausių Vilniaus liuteronų bažnyčios rėmėjų, kas byloja apie gerą jo turtinę padėtį¹⁴¹.

1639 m. vasario 29 d. į Karaliaučiaus universitetą įstojo Vilhelmas Engelbrechtas¹⁴², prieš tai studijavęs protestantiškoje Gdansko gimnazijoje. 1634 ir 1640 m. jis buvo Vilniaus liuteronų bažnyčios vyresniuoju (*Kirchenwirte*)¹⁴³. Iš 1653 m. gruodžio 15 d. dokumento aiškėja, kad Karaliaučiuje studijavo ir V. Engelbrechto seserėnas bei globotinis Mykolas Klevkenas, Henriko Klevkeno ir Klaros Engelbrechtovnos sūnus¹⁴⁴. Į šią mokymo įstaigą pastarasis studijuoti teisės įsirašė 1646 m. lapkričio 15 d.¹⁴⁵

Tarp Karaliaučiaus universiteto studentų 1656 m. vasario 15 d. minimas kitas Gdansko gimnazijos absolventas – M. Vorbekas-Letovas. Jis čia įvardijamas kaip Vilniaus

¹³⁴ *Die Matrikel der Albertus-Universität zu Königsberg i. Pr.* I Band: die Immatrikulationen von 1544–1656. Herausgegeben von G. Erler. Leipzig, 1910, S. 274, 288; BIRŽIŠKA, Vaclovas. *Lietuvos studentai užsienio universitetuose XIV–XVIII amžiais*, p. 64, 65.

¹³⁵ „<...> Pawle Melerze, physices et medicina doktorze, mieszczaninie wileńs[kim] <...>.” *LVIA*, f. SA, b. 5116, l. 79.

¹³⁶ „<...> Paulus Mollerus, Med. Dr.“ *Die Matrikel der Albertus-Universität zu Königsberg i. Pr.* I Band, S. 547.

¹³⁷ „<...> Paweł Meller, phil. et med. doctor.” *LVIA*, f. SA, b. 5341, l. 289; „<...> Pawła Mellera, phisices et medicina doctora <...>.” Ten pat, b. 5335, l. 40v–41; „<...> Pauli Meller, medicina doctoris <...>.” Ten pat, b. 5111, l. 527, 541; „<...> Pawła Mellera, doktora medicina <...>.” Ten pat, l. 754; „<...> Pauli Meller, physices et medicina doctoris <...>.” Ten pat, l. 805; „<...> Meller, doctor medicinae <...>.” *Wilnianie: żywoty siedemnastowieczne*, s. 62.

¹³⁸ „<...> Mellera, doktora <...>.” Ten pat, b. 5111, l. 766; „<...> Pawle Mellerze, doktorze <...>.” Ten pat, l. 805.

¹³⁹ „<...> aptekę Jemci pa[na] Mellera kupiwszy, oną rozpostrzenilem <...>.” Ten pat, b. 5343, l. 263.

¹⁴⁰ „Za lekarstwa do apteki <...> pana Mellera <...>.” Ten pat, b. 5115, l. 279v.

¹⁴¹ *Wilnianie: żywoty siedemnastowieczne*, s. 62.

¹⁴² *Die Matrikel der Albertus-Universität zu Königsberg i. Pr.* I Band, S. 408.

¹⁴³ *Wilnianie: żywoty siedemnastowieczne*, s. 12.

¹⁴⁴ „<...> który teraz studiorum gratia w Królewieckiej zostawa Akademiej <...>.” *LVIA*, f. SA, b. 5341, l. 282v;

„<...> Michała Klewkiena, teraz na Akademiej Królewieckiej studującego <...>.” Ten pat, l. 289.

¹⁴⁵ „Michael Klefgius, Vilna-Lithvanus <...>.” *Die Matrikel der Albertus-Universität zu Königsberg i. Pr.* I Band, S. 482.

tremtinys, karaliaus sekretorius ir Vilniaus liuteronų bažnyčios senjoras¹⁴⁶. Kartu su M. Vorbeku-Letovu tą pačią dieną į Karaliaučiaus universitetą įsimatrikuliavo ir Arnoldas Zaleskis¹⁴⁷. Jis šios mokymo įstaigos įrašų knygoje sutinkamas ir anksčiau, t. y. 1642 m. liepos 8 d.¹⁴⁸ Matyt, A. Zaleskis čia studijavo trejus metus, kadangi yra išlikusi 1645 m. rugpjūčio 25 d. jo apginta disertacija *Disputatio politica de iudice in genere*. XVII a. 7 deš. archyvuose šaltiniuose minimas teisininkas liuteronas Arnolfas Zaleskis¹⁴⁹ tikriausiai yra tas pats asmuo.

1646 m. gruodžio 11 d. į Karaliaučiaus universitetą studijuoti teisės įstojo minėtas J. Štrunkas¹⁵⁰, prieš tai mokėsis protestantiškoje Gdansko gimnazijoje. Vilniečių liuteronų Štrunkų šeima niekada nepriklausė miesto valdančiajam elitui, ją labiau tiktų priskirti prie įtakingų pirklių bei amatininkų aplinkos¹⁵¹. 1655 m. kovo 20 d. medicinos studijas čia tęsė tarėjas Aronas Aleksandras Olizarovijus. Po trejų metų, t. y. 1658 m., jis išsilaikė egzaminus ir gavo medicinos mokslų daktaro laipsnį¹⁵². Yra išlikusi A. A. Olizarovijaus medicinos daktaro diplomo kopija, kurioje užfiksuotas jo nueitas akademinis kelias nuo mokslų Nesvyžiuje iki daktaro laipsnio įgijimo Karaliaučiuje¹⁵³. 1689 m. balandžio 22 d. šioje mokymo įstaigoje mokslus pradėjo Martynas Fonderflotas¹⁵⁴ – Vilniaus miestiečio Jurgio Dameso svainis.

XVIII a. Vilniaus miestiečių palikuonys rečiau atvykdavo į Karaliaučiaus akademiją. 1708 m. spalio 29 d. įsimatrikuliavo jau minėtas M. B. Rutichas¹⁵⁵, vėliau tapęs Torunės gimnazijos profesoriumi lingvistu. Studijuodamas Karaliaučiuje lėšų, reikalingų pragyventi, jis prisidurdavo kaip namų mokytojas¹⁵⁶. 1728 m. rugpjūčio 17 d. čia mokslus pradėjo Mykolas Liudvikas Knoblochas¹⁵⁷, Vilniaus vaistininko Gotfrido Liudviko Knoblocho¹⁵⁸ sūnus. Pastarasis 1744 m. gegužės 10 d. sudarytame testamente pabrėžė,

¹⁴⁶ „*Sequentes Exules Wilna gratis sunt inscripti: dominus D. Matthias Vorbeck, dictus Lettau, Regius Secretarius, Ecclesiae Vlnensis senior.*“ Ten pat, p. 547.

¹⁴⁷ „*Arnoldus Zalesky, iuris Practicus et Ecclesiae Provisor.*“ Ten pat, p. 547.

¹⁴⁸ „*Arnoldus Zaleski, Vlnensis Lithvanus <...>*.“ Ten pat, p. 434.

¹⁴⁹ „*<...> Arnolpha Zaleskiego, juristę spraw zadwornych JeKrMsci <...>*“ LVIA, f. SA, b. 5335, l. 41.

¹⁵⁰ *Die Matrikel der Albertus-Universität zu Königsberg i. Pr.* I Band, S. 482.

¹⁵¹ *Wilnianie: żywoty siedemnowieczne*, s. 53.

¹⁵² SKROBACKI, Andrzej. Nowe przyczynki do biografii Arona Aleksandra Olizarowskiego (1618?–1659), profesora prawa na Akademii Wileńskiej i doktora medycyny Uniwersytetu Królewieckiego. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*, 1969, nr 2, s. 189.

¹⁵³ Ten pat, p. 190–191.

¹⁵⁴ *Die Matrikel der Albertus-Universität zu Königsberg i. Pr.* II Band: die Immatrikulationen von 1657–1829. Herausgegeben von G. Erler. Leipzig, 1911–1912, S. 165.

¹⁵⁵ Ten pat, p. 259.

¹⁵⁶ SALMONOWICZ, Stanisław. Ruttich Michał Bogusław. *PSB*, s. 261; Tas pats. Michał Bogusław Ruttich (1686–1729): pastor, lingwista, miłośnik języka polskiego. In: *Wybitni ludzie dawnego Torunia*, s. 118.

¹⁵⁷ *Die Matrikel der Albertus-Universität zu Königsberg i. Pr.* II Band, S. 334; BIRŽIŠKA, Vaclovas. *Lietuvos studentai užsienio universitetuose XIV–XVIII amžiais*, p. 80, 119.

¹⁵⁸ „*<...> Ludovici Knobloch, apothecary et negotiatoris Vlnensis <...>*“ LVIA, f. SA, b. 5344, l. 349; „*Gottfried Ludwik Knobloch, aptekarz wileń[ski] <...>*“ Ten pat, b. 5348, l. 1324v; „*<...> Gotfryda Ludwika Knoblocha, aptekarza miasta JKM stołecznego Wilna i mieszczanina przysięgłego <...>*“ Ten pat.

kad daug lėšų išleido Mykolo Liudviko mokslams svetimose šalyse, kuris vėliau tapęs filosofijos ir medicinos daktaru liko gyventi Livonijoje, Revelyje, ir ten vedė¹⁵⁹. Kitas jo sūnus Samuelis Jokūbas irgi turėjo studijuoti kažkurioje iš protestantiškų gimnazijų ar akademijų, kadangi jis sekdamas tėvo pavyzdžiu įgijo vaistininko profesiją¹⁶⁰. Todėl tėvas testamentu užrašė Samueliui Jokūbui savo turėtą vaistinę ir kamara, kurioje saugojo vaistinei priklausančius instrumentus¹⁶¹.

Krokvos universitete

Krokvos universitetas XV–XVI a. buvo gausiai lankomas lietuvių studentų¹⁶², tačiau XVII a. tokiu populiarumu tarp jų jau negalėjo pasigirti. Šios aukštosios mokyklos įtakos sumažėjimą pirmiausia lėmė Vilniaus akademijos įsteigimas 1579 m. Krokvos universitetas, iki tol buvęs svarbiu lietuvių kultūros centru, XVI a. pab. įgijo rimtą varžovą ir neteko savo turėtos reikšmės bei žavesio¹⁶³. Naujai įkurta Vilniaus jėzuitų institucija nesugebėjo visiškai nustelbti Krokvos universiteto vaidmens ir nustumti jo į šešėlį. Šios mokymo įstaigos įrašų knygoje randama imatrikuluotą vieną kitą Vilniaus miestietį. Pačių žymiausių Vilniaus miestiečių šeimų palikuonių Krokvos universitete pasitaiko retai. Jie buvo labiau linkę rinktis tolimesnius kraštus ir garsesnius universitetus.

1631 m. į Krokvos universitetą įsirašė Izaokas Šycikas Zaleskis¹⁶⁴, burmistro staciatikio Ivano Gavrilovičiaus Šyciko Zaleskio sūnus. Pastarasis 1644 m. balandžio 22 d. surašytame testamente pabrėžė, kad jauniausias jo sūnus Izaokas prieš jo valią tapo vienuoliu bernardinu¹⁶⁵. 1632 m. čia studijas pradėjo vilnietis Mikalojus Bildziukevičius¹⁶⁶, tikriausiai minėto vaito T. Bildziukevičiaus sūnus. Tais pačiais metais įstojo ir Jonas Kononovičius¹⁶⁷, prieš tai mokslo žinių sėmęsis Torunės gimnazijoje ir Zamoscio akademijoje.

Panašiu laikotarpiu Krokvos universitete turėjo studijuoti ir būsimasis Vilniaus vaitas Paulius Boimas¹⁶⁸, tačiau jo pavardės tarp šios mokymo įstaigos studentų aptikti

¹⁵⁹ „<...> Michała Ludwika dla lepszej nauki i edukacji do cudzych krajów odesłalem i wielkie <...> koszta na niego spendowałem, <...> a gdy onego do takowej perfekcji przyprowadziłem, iż doktorem philosophia et medicina zostawszy, teraz w Inflanciech, w Rewle, żonatym zostaje <...>.” Ten pat, l. 1322v–1323.

¹⁶⁰ „<...> syn Samuel Jakub tej samej aptekarskiej profesji będący <...>.” Ten pat, l. 1323.

¹⁶¹ „<...> zapisuję <...> całą aptekę moją i materyalną komorę ze wszystkimi instrumentami, co do apteki należące <...>.” Ten pat.

¹⁶² ГОЛЕЧЕНКО, Г. Я. Студенты Великого княжества Литовского в Краковском университете. Из: Культурные связи народов Восточной Европы в XVI в.: проблемы взаимоотношений Польши, России, Украины, Белоруссии и Литвы в эпоху возрождения. Под ред. Б. Я. Рыбакова. Москва, 1976, с. 232–233.

¹⁶³ BARYCZ, Henryk. *Historja Uniwersytetu Jagiellońskiego w epoce humanizmu*. Kraków, 1935, s. 490.

¹⁶⁴ „Isaacus Joannis Szyerk Zaleskj d. Viln.“ *Album studiosorum Universitatis Cracoviensis*. Cracoviae, 1950, t. 4: ab anno 1607 ad annum 1642, p. 138.

¹⁶⁵ „Pan Izacy, syn mój młodszy, chociaż bez błogosławieństwa mnie, rodzica swego, odmienił się z stanu świeckiego w habit zakonny ojców bernardynów <...>.” *Wilnianie: żywoty siedemnastowieczne*, s. 222.

¹⁶⁶ „Nicolaus Thomae Bildzikowicz d. Viln.“ *Album studiosorum Universitatis Cracoviensis*. T. 4, p. 142.

¹⁶⁷ „Joannes Isaacus Kononowicz d. Viln.“ Ten pat, p. 142.

¹⁶⁸ „<...> Pawłowi Boimowi, sekretarzowi JKM, wójtowi wileńskiemu <...>.” LVIA, f. SA, b. 5335, l. 732.

nepavyko. Čia randame tik 1612 m. lapkričio 28 d. įsimatrikuliavusį jo tėvą Povilą Boimą, kuris įvardijamas kaip filosofijos ir medicinos daktaras¹⁶⁹. Spėjama, kad Paulius Boimas 1632 m. Krokuvos universitete įgijo laisvųjų menų ir filosofijos bakalauro laipsnį, o 1634 m. – filosofijos daktaro laipsnį¹⁷⁰.

1642 m. į Krokuvą atvyko jau minėtas Konstantinas Vorbekas-Letovas¹⁷¹, prieš tai studijavęs protestantiškose Karališkosios Prūsijos gimnazijose (1637 m. – Elbinge ir Torunėje, 1640 m. – Gdanske). Kiek vėliau čia galėjo studijuoti ir burmistro Stepono Krasovskio sūnūs¹⁷² bei tarėjo Juozapo Juškevičiaus vaikai. Pastarasis 1668 m. surašytame testamente užsiminė nemažai lėšų išleidęs dviejų sūnų studijoms Krokuvoje¹⁷³. Tačiau XVII a. antrojoje pusėje Krokuvos universiteto matrikulų neišliko, todėl nėra galimybės patikrinti šios informacijos.

Tarp XVIII a. Krokuvos universiteto studentų randame Vilniaus knygrišio Tomo Stažinskio pavardę¹⁷⁴. Į šią mokymo įstaigą pastarasis įmatrikuluotas 1737 m.¹⁷⁵ T. Stažinskis Vilniuje turėjo savo knygyną¹⁷⁶, kuris, kaip spėjama, sudegė 1748 m., didžiojo Vilniaus gaisro metu¹⁷⁷. Tai, kad jis užsiimdavo knygų prekyba ir palaikydavo ryšius su Varšuvos bei Krokuvos knygrišiais, patvirtina 1745 m. jo skundas dėl Vilniaus knygų pirklio ir knygrišio Mykolo Vinčos nedoro elgesio. T. Stažinskis tvirtino, kad pastarasis viešėdamas Krokuvoje ir Varšuvoje įžeidinėjo ir šmeižė garbingus žmones bei pagarsėjo vagystėmis. Nenuginčijamų įrodymų apie šio asmens nepadorų elgesį teigė pateikiantis atvykęs į Vilnių¹⁷⁸. T. Stažinskis aprašė atvejį, kai M. Vinča neteisingai apšmeižė vieną 1745 m. vasario mėn. į Varšuvą nusipirkti knygų atvykusį pirklių, kuris dėl pastarojo

¹⁶⁹ „Paulus Georgius Boym philosophiae (et) medicinae d(oc)tor Leopoliensis.“ *Album studiosorum Universitatis Cracoviensis*. T. 4, p. 32.

¹⁷⁰ *Słownik lekarzów polskich: obejmujący oprócz krótkich życiorysów lekarzów polaków oraz cudzoziemców w Polsce osiadłych, dokładną bibliografią lekarską polską od czasów najdawniejszych aż do chwili obecnej*. Ułożył S. Koźmiński. Warszawa, 1884, s. 44; GĘBAROWICZ, Mieczysław. *Portret XVI–XVIII wieku we Lwowie*. Wrocław, 1969, s. 71.

¹⁷¹ „Constantinus Matthiae Letovir d. Viln.“ *Album studiosorum Universitatis Cracoviensis*, t. 4, p. 202.

¹⁷² RAGAUSKAS, Aivas. *Vilniečių studijos Europoje* [žiūrėta 2015 12 10]. Prieiga per internetą: <<http://m.ldkistorija.lt/index.php/istoriniai-faktai/vilnieciu-studijos-europoje/1280>>.

¹⁷³ „<...> synów starszych do nauk dając okien, w Krakowie wyprawując <...>“ LVIA, f. SA, b. 5340, l. 31v.

¹⁷⁴ „<...> Tomaszowi Starzyńskiemu, bibliopoli wileńskiemu <...>“ Ten pat, b. 5128, l. 1018; „<...> Tomasz Starzyńskiego, kupca i bibliopolę miasta JKM Wilna <...>“ Ten pat, b. 5351, l. 755.

¹⁷⁵ „Thomas Starzynski bibliopola Vilnensis.“ *Album studiosorum Universitatis Cracoviensis*. T. 5. Cracoviae–Wratislaviae, 1956, p. 55.

¹⁷⁶ PETRAUSKIENĖ, Irena. Knygų plitimo keliai Lietuvoje XVI–XVIII a. Iš: *Kultūrų sankirtos: skiriama doc. dr. Ingos Lukšaitės 60-mečiui*. Vilnius, 2000, p. 174.

¹⁷⁷ „Kram dostatni z xięgami jm. p. Starzyńskiego Bibliopoli“ BALIŃSKI, Michał. *Dawna Akademia Wileńska*. Petersburg, 1862, s. 480; LAUCEVIČIUS, Edmundas. *XV–XVIII a. knygų įrišimai Lietuvos bibliotekose*. Vilnius, 1976, p. 18.

¹⁷⁸ LVIA, f. SA, b. 5351, l. 757v.

kaltės turėjo išvykti iš miesto neįsigijęs prekių ir patyręs nemažai nuostolių¹⁷⁹. 1757 m. į Krokuvos universitetą įsirašė Ignotas Stažinskis, tikriausiai T. Stažinskio sūnus¹⁸⁰.

Vokietijos universitetuose

Tyrinėtojai pabrėžia didelį mokyklų skaičių Vokietijoje, todėl miestiečiai vykdami ten studijuoti turėjo gana didelį pasirinkimą. Tarp jų egzistavo taip vadinamieji „pilni universitetai“ su keturiais fakultetais (filosofijos, teologijos, teisės ir medicinos), pvz., Dilingenas, Freiburgas, Ingolštatas, Jena, Leipcigas, Marburgas, Tiubingenas ir Vitenbergas. Taip pat egzistavo akademinės gimnazijos (*Gymnasia illustria*) ir aukštosios mokyklos, pvz., Altdorfas ir Herbornas, lokalizuojamos tarp humanistinių mokyklų ir universitetų. Konfesiniu požiūriu Vokietijos mokymo įstaigas galima skirstyti į liuteronų (Vitenbergas, Jena, Tiubingenas, Marburgas iki 1605 m., Altdorfas), kalvinistų (Heidelbergas, Herbornas, Marburgas nuo 1605 m.) ir katalikų (Ingolštatas, Dilingenas, Freiburgas, Viena ir Gracas). XVII a. katalikiškų mokymo įstaigų gerokai padaugėjo, apie 1648 m. Vokietijoje egzistavo jau 18 katalikiškų universitetų. Esant tokiam dideliame mokyklų skaičiui studijų vietos Vokietijoje pasirinkimą lemdavo mokyklos lygis ir garsumas, šeimos tradicijos, vyraujančios mados, pagaliau artimųjų ir pažįstamų patarimai¹⁸¹.

Tarp vilniečių katalikų didžiausiu populiarumu pasižymėjo Ingolštato universitetas. 1616 m. rugsėjo 20 d.¹⁸² teologijos studijas čia pradėjo būsimois suolininkas Steponas Šycikas Zaleskis¹⁸³. Tą pačią dieną į Ingolštato aukštąją mokyklą studijuoti teisės įsirašė kartu atvykęs būsimois tarėjas Zacharijus Šycikas Zaleskis¹⁸⁴. Jie abudu priklausė garsiai vilniečių Šycikų Zaleskių šeimai. Z. Šyciko Zaleskis – vyriausiasis minėto burmistro I. Gavrilovičiaus Šyciko Zaleskio sūnus, o S. Šycikas Zaleskis – anūkas.

1641 m. spalio 22 d. Ingolštato universitete randama imatrikuluotą ir tarėją A. A. Olizarovijų¹⁸⁵. Čia jis ketverius metus studijavo teisę ir trejus – mediciną (*iur. et medic. stud.*). Lėšų studijoms ir pragyvenimui Olizarovijui, matyt, teikė preceptoriaus pareigos. Yra žinoma, kad Ingolštate jis buvo Brastos vaivados Jono Ščiavinsko sūnų auklėtojas¹⁸⁶. 1643 m. Ingolštate Olizarovijus išleido dvi disertacijas: *Institutiones rethoricae*, dedikuotą

¹⁷⁹ LVIA, f. SA, b. 5351, l. 758v–759.

¹⁸⁰ „Ignatius Thomae Starzynski M[inorum] O[r]dinum] cler[icus] d[ioecesis] Viln[ensis].“ *Album studiosorum Universitatis Cracoviensis*. T. 5, p. 121.

¹⁸¹ ŻOŁĄDŹ, Dorota. Wyjazdy edukacyjne młodzieży szlacheckiej na tereny niemieckojęzyczne w XVII w. w świetle instrukcji rodzicielskich. *Przegląd zachodni*, 1989, nr 2, s. 108–109.

¹⁸² *Polacy na studyjach w Ingolsztacie*. Wyd. P. Czaplewski. Poznań, 1914, s. 45, 102; BIRŽIŠKA, Vaclovas. *Lietuvos studentai užsienio universitetuose XIV–XVIII amžiais*, p. 61, 154.

¹⁸³ „<...> Stephanie Szyciku Zaleskim, sekretarzu JKM, ławniku wileńskim <...>“ LVIA, f. SA, b. 5109, l. 433;

„<...> Stefana Szycika Zaleskiego, ławnika wileńskiego <...>“ Ten pat, l. 468.

¹⁸⁴ „<...> Zacharyusza Szycika Zaleskiego, rajcę wileńskiego <...>“ Ten pat, l. 463.

¹⁸⁵ *Polacy na studyjach w Ingolsztacie*, p. 54, 89.

¹⁸⁶ SARCEVIČIENĖ, Jolita. Aronas Aleksandras Olizarovijus ir jo trys knygos apie politinę žmonių sąjungą. Iš: *De politica hominum societate. Apie politinę žmonių sąjungą*. Vilnius, 2003, p. 8; PIECHNIK, Ludwik. Olizarowski Aron Aleksander. *PSB*. Wrocław, 1978, t. 23, z. 4, s. 822.

Bavarijos elektoriaus pakamariui ir dvaro tarėjui Jonui Kristupui Taneriui, bei *Questiones politicae*, dedikuotą pačiam elektoriui kunigaikščiui Maksimilijonui¹⁸⁷. 1644 m. jam buvo suteiktas abiejų teisių daktaro vardas¹⁸⁸ ir netrukus jis buvo pakviestas į Vilniaus akademiją dėstyti civilinės ir kanonų teisės. Spėjama, kad tai galėjo įvykti kitų dviejų į Vilnių tuo pat metu iš Ingolštato pakviestų teisės profesorių J. J. Šauerio ir J. Dilgerio iniciatyva¹⁸⁹.

Katalikiškame Graco universitete galėjo studijuoti minėto burmistro S. Šperkovičiaus sūnus Aleksandras, tačiau jo pavardės šios mokyimo įstaigos matrikuloose aptikti nepavyko. Archyvinuose dokumentuose randama informacijos, kad mokslo žinių jis sėmėsi ne tik Branevo seminarijoje, bet ir Graco aukštojoje mokykloje. Jo globėjas M. Kličevskis teigė jam į Gracą siuntęs 600 auks.¹⁹⁰ Kitas globėjas – S. Dubovičius – taip pat rašė apie daug lėšų kainavusias Aleksandro studijas Graco mokymo įstaigoje¹⁹¹.

Tarp liuteronų populiarios buvo Altdorfo, Vitenbergo, Leipzigo ir Erfurto mokymo įstaigos. Į Altdorfo aukštąją mokyklą 1619 m. įsimatrikuliavo Jokūbas I Gibelis¹⁹², prieš tai studijavęs Elbingo gimnazijoje. 1628 m. spalio 6 d. į Vitenbergo mokymo įstaigą įsirašė P. Molleris¹⁹³. 1704 m. trumpai Leipzige buvo apsisostojęs M. B. Rutichas. XVIII a. 4 deš. Erfurte turėjo studijuoti M. L. Knoblochas, kadangi yra išlikusi 1740 m. čia apginta jo daktaro disertacija *De cancro mammae sinistrae observato et curato*¹⁹⁴.

XVII a. pabaigos dokumentuose minimas abiejų teisių daktaras, civilinės teisės profesorius, burmistras ir karaliaus sekretorius Pranciškus Udalrikas Pejeris¹⁹⁵, disertacijos tezes apgynęs dar prieš 1680 m. tikriausiai viename iš Vokietijos universitetų¹⁹⁶. 1913 m. V. Studnickio sudarytame XVII a. medicinos daktarų – magistrato narių – sąrašė nurodoma, kad P. U. Pejeris buvo dar ir medicinos daktaras¹⁹⁷. Jį, kaip spėjama, suklaidino vieno iš sąrašų autoriaus klaida, kur 1644 m. medicinos daktaru tapęs Kristijonas Albertas Perezas pavadintas P. U. Pejerio vardu Pranciškumi, todėl V. Studnickis ir supainiojo du

¹⁸⁷ KOT, Stanisław. Aron Aleksander Olizarowski. Profesor prawa Akademii wileńskiej. In: *Księga pamiątkowa ku uczczeniu CCCL rocznicy założenia i X wskrzeszenia Uniwersytetu wileńskiego*. Wilno, 1929, s. 25.

¹⁸⁸ *Das Matrikelbuch der Universität Ingolstadt–Landshut–München*. Herausgegeben von F. X. Freninger. München, 1872, S. 45; Polnische Studenten in Leipzig <...>. *LMAVB RS*, f. 233, b. 143, l. 70, 75.

¹⁸⁹ SARCEVIČIENĖ, Jolita. Aronas Aleksandras Olizarovijus ir jo trys knygos apie politinę žmonių sąjungą, p. 9.

¹⁹⁰ *LVIA*, f. SA, b. 5333, l. 537.

¹⁹¹ Ten pat, b. 5334, l. 33.

¹⁹² „*Jacobus Gibelus, Vilnensis*.“ *Die Matrikel der Universität Altdorf*. I Teil. Herausgegeben von Elias von Steinmeyer. Würzburg, 1912, S. 157.

¹⁹³ PAWLAK, Marian. Studia młodości wileńskiej w protestanckich uczelniach środkowej i zachodniej Europy, s. 249.

¹⁹⁴ SKROBACKI, Andrzej. *Polacy na wydziale lekarskim uniwersytetu w Królewcu*. Olsztyn, 1969, s. 81; *Słownik lekarzów polskich*, s. 218.

¹⁹⁵ „<...> *Francisko Udalrico Peyer iuris utriusq[ue] doctore, consulari Vilnen[sis]*.” *LVIA*, f. SA, b. 5115, l. 739; „<...> *Francisci Udalrici Peier iuris utriusq[ue] doctoris* <...>.” Ten pat, b. 5120, l. 750.

¹⁹⁶ RAGAUSKAS, Aivas. *Vilniaus miesto valdantysis elitas XVII a. antrojoje pusėje (1662–1702 m.)*, p. 248.

¹⁹⁷ „*Franciszek Udelryk Peyer burmistrz doktor obojga praw i pozatem* <...> *może doct. med.*” *STUDNICKI, Wacław. Spis lekarzy wileńskich XVII w. – rajców i burmistrzów. Lekarz wileński*, 1913, nr 4, s. 15.

skirtingus asmenis¹⁹⁸. Vilniaus akademijoje P. U. Pejeris civilinę teisę dėstė apie 20 metų. Neaišku, kada jis pasitraukė iš šių pareigų, bet žinoma, kad XVII a. paskutinio dešimtmečio pabaigoje jis dar profesoriavo. 1700 m. liepos 19 d. apklausoje dėl P. U. Pejerio palikimo kunigas Brikcijus teigė, kad velionis dažnai neskaitė civilinės teisės paskaitų, nes vaikščiojo sode ir rengė referatą. Iš jo parodymų taip pat aiškėja, kad P. U. Pejeris ruošėsi išleisti savo paskaitas – už jas jau buvo gavęs keliasdešimt talerių. Tačiau dėl paskaitų neskaitymo rektorius norėjo jį nušalinti ir neleido spausdinti parengto darbo¹⁹⁹. Tuomet P. U. Pejeris laiške rektoriui prašė būti maloningą ir neatleisti iš profesoriaus pareigų, žadėjo ir toliau skaityti paskaitas studentams²⁰⁰. Beje, P. U. Pejerio parengtos paskaitos minimos išlikusiame jo turto inventoriuje *Manualia <...> pana Pejera w seksternach in jurisprudentia*²⁰¹. Kitas jo kūrinys – *Hymnus de vita, passione et morte Dominica compositus ad debitum honorem passionis et mortis Dominici nostri Jesu*²⁰² – išleistas 1689 m. akademijos spaustuviėje. Teisindamasis rektoriui dėl paskaitų neskaitymo P. U. Pejeris rašė, kad jo laukiančios vestuvės²⁰³. Palaidojęs pirmąją žmoną, vyno pirklio dukrą Esterą Farnovną, po 1697 m. lapkričio 13 d. jis vedė Kotryną Gramelovną, pirklio Stepono Faverio našlę²⁰⁴.

Italijos universitetuose

Vilniaus miestiečių palikuonys vykdavo studijuoti ir į Italijos mokymo įstaigas. Daugiausia jų minima Paduvos universiteto absolventų sąrašuose. 1611 m. Bolonijoje atsidūrė minėtas M. Vorbekas-Letovas, jis išprašė į didikų Fridricho ir Aleksandro Sapiegos tarnus. Čia išbuvo iki pat 1612 m. gruodžio mėn.: nešiodavo Sapiegų knygas, konspektuodavo paskaitas ir t. t. Gavęs pinigų iš tėvo ir sumokėjęs Sapiegoms paliko pastaruosius Bolonijoje ir pradėjo savarankiškus mokslus Paduvos universitete²⁰⁵. Į šią mokymo įstaigą jis įsirašė 1613 m. rugpjūčio 10 d., o filosofijos ir medicinos daktaro laipsnį įgijo po metų, t. y. 1614 m.²⁰⁶

¹⁹⁸ RAGAUSKAS, Aivas. *Vilniaus miesto valdantysis elitas XVII a. antroje pusėje (1662–1702 m.)*, p. 236.

¹⁹⁹ „A potym, gdy często nie pilnował lekcji jurisprudenecyey i oney nie dyktował, często w ogrodzie hulał, o referecie sprawował, tedy <...> rektor amorem od dyktowania lekcycy chciał i nie kazał onego lekcy drukować.“ LVIA, f. SA, b. 5120, l. 1454v.

²⁰⁰ Ten pat, l. 1454v.

²⁰¹ LVIA, f. SA, b. 5120, l. 755v.

²⁰² XVII a. Lietuvos lotyniškų knygų sąrašas, p. 186–187.

²⁰³ „<...> mię fortuna ożenienia spotyka.“ LVIA, f. SA, b. 5120, l. 1454v.

²⁰⁴ „<...> paniej Fawerowej świętej pamięci nieboszczyka pana Stefana Fawera pozostalej <...> wdowy.“ Ten pat, l. 493.

²⁰⁵ RAGAUSKAS, Aivas. Iš XVII a. Vilniaus miestiečių valdančiojo elito istorijos: Motiejus Vorbekas-Letovas (1593–1663) ir jo „Atminties lobynas“, p. 18–19.

²⁰⁶ *Archiwum Nacji Polskiej w Uniwersytecie Padewskim (1592–1745)*. T. 1. Do druku przygotował H. Barycz. Wrocław, 1971, s. 410.

Apie 1638 m. Paduvos universitete medicinos studijas tęsė P. Molleris²⁰⁷, prieš tai studijavęs Karaliaučiuje ir Vitenberge. Šios mokymo įstaigos įrašų knygoje jis įvardijamas kaip filosofijos ir medicinos mokslų daktaras²⁰⁸.

Iš Ingolštato į Paduvą 1643 m. persikėlė A. A. Olizarovijus, kur atsidėjo medicinos mokslams. Tai, kad tiek metų studijavęs pas jėzuitus jis vis dėlto liko pasaulietis ir gavęs teisės daktaro laipsnį pasirinko dar ir medicinos studijas tuo metu klestinčiame Paduvos universitete, daug sako apie šio asmens charakterį – tai nulėmė ir tolesnius jo mokslinius interesus²⁰⁹. Tačiau čia jis ilgai neužsibuvo, dar tais pačiais metais A. A. Olizarovijus buvo pakviestas dirbti į naujai įsikūrusį Vilniaus akademijos Teisės fakultetą.

Tarp Paduvos universiteto studentų buvo ir vilniečių Gavlovickių šeimos atstovas – Simonas Gavlovickis, minėto burmistro S. Gavlovickio brolis. Spėjama, kad jis pasiruošimą kelionei į Italijos mokymo įstagas pradėjo, ko gero, Vilniaus akademijoje²¹⁰, tačiau jo pavardės tarp šioje akademijoje mokslo laipsnį įgijusių asmenų aptikti nepavyko. 1633 m. balandžio 28 d. S. Gavlovickis įsirašė į Paduvos universiteto Lenkų nacijos knygą. Matyt, jis priklausė įtakingų studentų grupei, nes jau tų pačių metų spalio 31 d. buvo išrinktas Lenkų nacijos patarėju, o kitų metų birželio 1 d. – pirmuoju asesoriumi²¹¹. 1634 m. rugpjūčio 4 d. Paduvos universitete S. Gavlovickis įgijo filosofijos ir medicinos mokslų daktaro laipsnį²¹². Vėliau jis pabuvojo ir kitose Italijos aukštosiose mokyklose, pvz., 1635 m. vasario mėn. įsimatrickuliuo į Sienos universitetą²¹³. 1643–1644 m. šaltiniuose S. Gavlovickis įvardijamas kaip Plocko vyskupo, karaliaičio Karolio gydytojas ir medicinos daktaras²¹⁴.

1636 m. gruodžio 16 d. Paduvos universitete medicinos daktaro laipsnį įgijo P. Boimas²¹⁵. Siekti medicinos mokslų laipsnio Italijoje buvo įprasta Boimų šeimoje. Paduvoje diplomą buvo gavęs jo tėvas – Lvovo vaitas ir medicinos daktaras Povilas Jurgis²¹⁶. P. Boimas dokumentuose medicinos mokslų daktaru tituluojamas nuo 1648–1649 m. Juose randama informacijos ir apie jo medicininę praktiką. Pvz., 1659 m. kovo 22 d. ir

²⁰⁷ SKROBACKI, Andrzej. *Polacy na wydziale lekarskim uniwersytetu w Królewcu*, s. 92; *Słownik lekarzów polskich*, s. 333.

²⁰⁸ PRZEŹDZIECKI, Alexander. *O Polakach w Bononii i Padwie*. Warszawa 1853, s. 17.

²⁰⁹ SARCEVIČIENĖ, Jolita. Aronas Aleksandras Olizarovijus ir jo trys knygos apie politinę žmonių sąjungą, p. 9.

²¹⁰ CHACHAJ, Marian. *Związki kulturalne Sieny i Polski do końca XVIII wieku. Staropolscy studenci i podróżnicy w Sienie. Sieneńcy i ich dzieła w Polsce*. Lublin, 1998, s. 101.

²¹¹ Ten pat, p. 101; *Słownik lekarzów polskich*, s. 135.

²¹² „*Szymon Gawłowicki, dr. fil. i med.*” *Księgi nacyi polskiej w Padwie*. Wydał St. Windakiewicz. Kraków, 1888, s. 43.

²¹³ PAWLAK, Marian. *Studia młodzieży wileńskiej w protestanckich uczelniach środkowej i zachodniej Europy*, p. 242, 248.

²¹⁴ „<...> *Szymon Gawłowicki, najaśniejszego królewica Karola medycyny doktor <...>*” LVIA, f. SA, b. 5096, l. 221; „<...> *Symona Gawłowickiego, najaśniejszego królewica Karola, biskupa plockiego, medyka.*” Ten pat, l. 233v.

²¹⁵ *Archiwum Nacji Polskiej w Uniwersytecie Padewskim (1592–1745)*. T. 1, s. 231.

²¹⁶ RAGAUSKAS, Aivas. *Vilniaus miesto valdantysis elitas XVII a. antroje pusėje (1662–1702 m.)*, p. 236; PRZEŹDZIECKI, Alexander. *O Polakach w Bononii i Padwie*, s. 17.

gegužės 11 d. privilegijose paminėti jo kaip gydytojo nuopelnai karaliaus dvare, taip pat įvairiose karinėse ekspedicijose, būnant prie LDK didžiojo paiždininko ir lauko etmono V. Gosevskio²¹⁷. A. Šapokos užrašuose ir Paduvos universiteto matrikulose P. Boimas filosofijos mokslų daktaru įvardijamas nuo 1635 m.²¹⁸

Apie 1673 m. Paduvoje medicinos daktaro diplomą²¹⁹, panašiai kaip ir P. Boimas, gavo būsimasis burmistras Stanislovas Leopoldas Romanovičius²²⁰, turtingo burmistro Aleksandro Romanovičiaus sūnus²²¹. Į šią aukštąją mokyklą jis įsirašė 1669 m. spalio 13 d. Jau pačių studijų pradžioje, t. y. spalio 28 d., S. L. Romanovičius pradėjo eiti Lenkų nacijos bibliotekininko, o 1670 m. balandžio 21 d. – antrojo asesoriaus pareigas²²². Įdomus faktas, kad tais pačiais metais jį sutinkame ir tarp Bazelio universiteto studentų²²³. Medicinos mokslų daktaru S. L. Romanovičius įvardijamas 1685–1695 m. dokumentuose²²⁴. Nepavyko aptikti informacijos apie jo medicininę praktiką. A. Ragauskas aprašo atvejį, kai 1685 m. lapkričio 2 d. S. L. Romanovičius apžiūrėjo dviejų vaikų palaikus ir nustatė, kad jie nusinuodijo²²⁵.

Išvados

Vilniaus miesto archyve išlikusių testamentų ir turto inventorių bei aukštųjų mokyklų matrikulų, laipsnio teikimo knygose pasitaikančių įrašų analizė rodo, kad miestiečių palikuonims, norintiems pakilti aukščiau socialinės piramidės laiptais ir užimti tam tikras pareigybes miesto savivaldos institucijose arba įgyti gydytojo, teisininko ir kitas profesijas, reikėjo turėti gerokai didesnę nei pradinėje mokymo pakopoje įgyjamą žinių

²¹⁷ RAGAUSKAS, Aivas. *Vilniaus miesto valdantysis elitas XVII a. antrojoje pusėje (1662–1702 m.)*, p. 236.

²¹⁸ „Paweł Konstanty Boym, dr. fil.” *Polnische Studenten in Leipzig <...>*. *LMAVB RS*, f. 233, b. 143, l. 129; *Archiwum Nacji Polskiej w Uniwersytecie Padewskim (1592–1745)*. T. 1, s. 88; *Księgi nacyi polskiej w Padwie*, s. 45.

²¹⁹ *Archiwum Nacji Polskiej w Uniwersytecie Padewskim*. T. 2. Do druku przygotował H. Barycz. Wrocław, 1972, s. 166.

²²⁰ „<...> Stanisław Leopold Romanowicz, physice et medicina doctor, burmistrz wileński <...>” *LVIA*, f. SA, b. 5344, l. 102.

²²¹ „<...> Aleksander Romanowicz, burmistrz wileński.” Ten pat, b. 5334, l. 122; „<...> Aleksander Romanowicz, burmistrz wileń[ski] <...>” Ten pat, b. 5338, l. 50.

²²² *Archiwum nacji polskiej w uniwersytecie Padewkim*. T. 1, s. 369.

²²³ BIRŽIŠKA, Vaclovas. *Lietuvos studentai užsienio universitetuose XIV–XVIII amžiais*, p. 73, 144; ŠTIKONAITĖ, Irena. Lietuvos kultūriniai ir akademiniai ryšiai su Šveicarija XVI–XX amžiuje. *Archivum Lithuanicum*, 2004, Nr. 6, p. 210.

²²⁴ „<...> Stanislaum Romanowicz, medicina doctorem <...>” *LVIA*, f. SA, b. 5111, l. 645; „<...> Stanisław Leopold Romanowicz, m[edicina] d[octore] <...>” Ten pat, b. 5339, l. 275v; „<...> Stanislao Romanowicz, medicina doctore <...>” Ten pat, l. 207; „<...> Stanislaum Romanowicz, medicina doctorem <...>” Ten pat, b. 5340, l. 399; „<...> Stanisław Leopold Romanowicz, m[edicina] d[octore] <...>” Ten pat, l. 402v; „<...> Stanisława Romanowicza, medycyny doktora <...>” Ten pat, l. 377; „Stanisław Leopold Romanowicz, m[edicina] d[octore] <...>” Ten pat, b. 5344, l. 108 v.

²²⁵ RAGAUSKAS, Aivas. *Vilniaus miesto valdantysis elitas XVII a. antrojoje pusėje (1662–1702 m.)*, p. 237.

bagažą. Todėl daugelis Vilniaus miestiečių mokslo žinių sėmėsi gimtojoje Vilniaus akademijoje, Branevo seminarijoje, protestantiškose Gdansko, Elbingo ir Torunės gimnazijose, esančiose Karališkojoje Prūsijoje, Zamoscio akademijoje, Krokuvos, Karaliaučiaus, Ingolštato ir Paduvos aukštosiose mokyklose.

Vilniaus miestiečiai noriai studijuodavo vietinėje, jėzuitų įsteigtoje, Vilniaus akademijoje. Šios studijos atimdavo nemažai laiko ir pinigų, tad buvo prieinamos tik nedideliame skaičiui pradinę pakopą įveikusių mokinių. Dalis Vilniaus akademijoje studijavusių miestiečių čia įgijo laisvųjų menų ir filosofijos bakalauro bei magistro laipsnius, vienas iš jų tapo abiejų teisių daktaru. Randama informacijos ir apie šioje aukštojoje mokykloje studijavusius, bet mokslinio laipsnio taip ir neįgijusius miestiečius.

Po ilgesnių ar trumpesnių studijų Karališkosios Prūsijos miestų ir Zamoscio gimnazijose dalis Vilniaus miestiečių patraukdavo į Krokuvos bei Karaliaučiaus universitetus. Vėliau tik nedidelė dalis šių aukštųjų mokyklų absolventų tęsdavo mokslus kituose Vakarų Europos universitetuose. Likusi dalis, patobulinusi savo žinias, grįždavo į gimtuosius miestus ir imdavosi pirklio profesijos arba užimdavo tam tikras pareigybes miesto savivaldos institucijose. Nepasiturinčių tėvų vaikai, įgiję elementarių žinių, t. y. skaitymo, rašymo ir skaičiavimo įgūdžių, bei susipažinę su katekizmu, atsisakydavo tęsti mokslus.

Šaltiniai ir literatūra

1. 1625–1678, Wilno. Katalog imion starszyk congregacy wniebowzięcia przy kosciele Świętego Kazimierza. *Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyrius* (toliau – LMAVB RS), f. 138, b. 1712, l. 60v.
2. 1643 12 29, Vilnius. Pono Gavlovickio kvitas savo globėjams ir svainiams. *Lietuvos valstybės istorijos archyvas* (toliau – LVIA), f. SA, b. 5096, l. 221.
3. 1644 01 15, Vilnius. Juzefo Piotrovičiaus ir jo žmonos [Klaros Gavlovickos] parodymai. LVIA, f. SA, b. 5096, l. 233v.
4. 1644 04 28, Wilno. Rachunek z JM X[ię]dzem Janem Szperkowiczem Societatis JESU magistrum w roku 1663 podany. LVIA, f. SA, b. 5096, l. 270–273.
5. 1644 05 20, Vilnius. Įrašas apie Andriaus Vakanio dukters Onos globėjus. LVIA, f. SA, b. 5096, l. 245.
6. 1649 04 13, Vilnius. Stanislovo Čubakovskio testamentas. LVIA, f. SA, b. 5333, l. 341–342.
7. 1653 01 14, Vilnius. Petro Trosnicos testamento aktikacija. LVIA, f. SA, b. 5334, l. 1451–1455.
8. 1657 06 16, Vilnius. Stepono Dubovičiaus testamentas. LVIA, f. SA, b. 5334, l. 30–38.
9. 1661 06 20, Vilnius. Marinos Bylinskos-Antonevičienės testamento aktikacija. LVIA, f. SA, b. 5335, l. 79v–81.
10. 1663 02 08, Vilnius. Samuelio Filipovičiaus testamentas. LVIA, f. SA, b. 5334, l. 115–123.
11. 1666 03 22, Vilnius. Morozo globėjų ir Sokolovskio protestas. LVIA, f. SA, b. 5104, l. 81v.
12. 1666 11 19, Vilnius. Afanasijaus Ivanovičiaus apeliacija. LVIA, f. SA, b. 5104, l. 296v.

13. 1666, Vilnius. Henriko Moneso testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5335, l. 40–41.
14. 1667 01 08, Vilnius. Mikalojaus Kličevskio testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5333, l. 536–543.
15. 1667–1770, Vilnius. Liber Rationum Congregationis B. V. Visitantis In Alma Academia Vilnensis Societatis Jesu. *Vilniaus universiteto bibliotekos Rankraščių skyrius* (toliau – *VUB RS*), f. 2, b. DC2.
16. 1668 05 06, Vilnius. Juozapo Juškevičiaus testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5340, l. 31v.
17. 1668 12 23, Vilnius. Marinos Ivanovičovnos-Kostrovickienės testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5335, l. 730–732v.
18. 1668–1691, Vilnius. Regestra perceptorum et expensorum <...>. *LMAVB RS*, f. 43, b. 20743.
19. 1668–1720, Vilnius. Ordo officialum congregationis B. V. Visitantis In Alma Academia Vilnensis Societatis Jesu Anno Dni MDCLXIX. *VUB RS*, f. 2, b. DC3.
20. 1680 01 10, Vilnius. Stepono Šyciko Zaleskio turto inventorių. *LVIA*, f. SA, b. 5109, l. 433–469.
21. 1680 03 01, Vilnius. Aleksandro Romanovičiaus testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5338, l. 50–51v.
22. 1682 05 18, Vilnius. Šycikienės-Zaleskienės turto inventorių. *LVIA*, f. SA, b. 5097, l. 508.
23. 1682, Wilno. Wiekopomność szlachetnych osób w przeznaczym Magistracie Wileń[skim] byłych, imionami i przezwiskami wyrażonych <...> przez mię Grzegorza Kostrowickiego, burmistrza wileńskiego w r. 1682 do wiadomości obywatelom miasta wileńskiego z rejestrowaniem lat po sobie idących podana. *LVIA*, f. SA, b. 5324.
24. 1684 10 19, Vilnius. Anastasijos Vitkovskos-Gelevičienės turto inventorių, *LVIA*, f. SA, b. 5115, l. 262–280v.
25. 1685 03 28, Vilnius. Įrašas apie miesto teisės suteikimą Pauliui Melleriui. *LVIA*, f. SA, b. 5111, l. 527.
26. 1685 03, Vilnius. Įrašas apie miesto teisės suteikimą Pauliui Melleriui. *LVIA*, f. SA, b. 5111, l. 541.
27. 1685 06 16, Vilnius. Reginos Štegerovnos-Buchnerienės testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5339, l. 220–221v.
28. 1685 10 05, Vilnius. Jono Baranovskio testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5339, l. 273–275v.
29. 1685 10 17, Vilnius. Jono Berkinovičiaus testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5339, l. 207–208.
30. 1686 01 16, Vilnius. Eustachijaus Šperkovičiaus turto inventorių. *LVIA*, f. SA, b. 5111, l. 644–657.
31. 1686 06 04, Vilnius. Velionio Pauliaus Mellerio daiktų sąrašas. *LVIA*, f. SA, b. 5111, l. 805–808.
32. 1686 09 02, Vilnius. [Mellerio] daiktų, sudėtų Vilniaus miestiečio Jono Šlamkos namuose, sąrašas. *LVIA*, f. SA, b. 5111, l. 749–768.
33. 1687 02 04, Vilnius. Magistrato protesto kopija dėl Vilniaus burmistro Mykolo Stefanovičiaus sužeidimo. *LVIA*, f. SA, b. 5115, l. 607.
34. 1687 11 22, Vilnius. Įrašas apie miesto teisės suteikimą mūrininkui Kristupui Vojtkovskiui. *LVIA*, f. SA, b. 5115, l. 739.
35. 1688 04 23, Vilnius. Velionio Pauliaus Mellerio daiktų sąrašas. *LVIA*, f. SA, b. 5116, l. 79.
36. 1689 06 02, Vilnius. Pauliaus Kosobuckio testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5340, l. 224–231v.

37. 1690 07 20, Vilnius. Mikalojaus Ščasnelio-Sinkevičiaus testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5340, l. 375–377.
38. 1690 07 21, Vilnius. Jono ir Elžbietos Ejsinkų reformacinis laiškas. *LVIA*, f. SA, b. 5340, l. 399–403.
39. 1691 07 03, Vilnius. Motiejaus Klarovskio testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5341, l. 61.
40. 1694 03 23, Vilnius. Arento Engelbrechto testamento aktikacija. *LVIA*, f. SA, b. 5341, l. 275–289v.
41. 1695 08 26, Vilnius. Stanislovo Leopoldo Romanovičiaus testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5344, l. 101–108v.
42. 1697 04 14, Вильнюс. Выкупная запись, данная Волковыйскимъ подчашимъ Колендою Виленскому св.-Троцкому монастырю на домъ съ пляцомъ. *Акты издаваемые Виленскою археографическою комиссиею*, 1879, т. 10 (Акты Виленского магистрата и магдебургии), с. 435–437.
43. 1697 10 05, Vilnius. Jono Pranciškaus Klarovskio turto inventorius. *LVIA*, f. SA, b. 5120, l. 165v–168.
44. 1697 11 13, Vilnius. Stepono Faverio turto inventoriaus aktikacija. *LVIA*, f. SA, b. 5120, l. 493.
45. 1698 02 26, Vilnius. Laiškas kilmingiems Vilniaus burmistrams ir tarėjams. *LVIA*, f. SA, b. 5120, l. 1049.
46. 1698 08 25, Vilnius. Pranciškaus Udalriko Pejerio turto inventorius. *LVIA*, f. SA, b. 5120, l. 750–761v.
47. 1700 05 20, Vilnius. Sofijos Žyčevskos-Ignatovičienės testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5341, l. 486–492.
48. 1700 06 19, Vilnius. Pejerienės daiktų perdavimas Ostrovskio ir Jachimovičiaus žiniai. *LVIA*, f. SA, b. 5120, l. 1454v.
49. 1704 03 27, Vilnius. Stanislovo Nekrevičiaus testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5343, l. 101–101v.
50. 1705 03 19, Vilnius. Gertrūdos Ostrovskienės testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5343, l. 208.
51. 1706 01 13, Vilnius. Onos Filipovičovnos-Migurienės turto inventorius. *LVIA*, f. SA, b. 5122, l. 40–41v.
52. 1706 02 05, Vilnius. Frydricho Blecho testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5343, l. 262–265.
53. 1713 09 10, Vilnius. Bazilijaus Pustynskio Omeljanovičiaus testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5344, l. 54–59v.
54. 1716 01 23, Vilnius. Onos Žyčevskos-Dziagilevičienės testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5344, l. 165–176.
55. 1716 03 21, Vilnius. Mikalojaus Pustynskio Omeljanovičiaus turto inventorius. *LVIA*, f. SA, b. 5123, l. 410–417.
56. 1722 11 09, Vilnius. Frydricho Voškės testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5344, l. 349–352v.
57. 1737 11 29, Vilnius. Jono Kosobuckio testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5346, l. 778–783v.
58. 1744 05 10, Vilnius. Gotfrido Ludviko Knoblocho testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5348, l. 1321–1324v.
59. 1744 05 23, Vilnius. [Martyno Kasparovičiaus] liudijimas. *LVIA*, f. SA, b. 5128, l. 1018.

60. 1754 06 02, Vilnius. Jurgio Boboryko testamentas. *LVIA*, f. SA, b. 5351, l. 751–756.
61. 1920–1940. Polnische Studenten in Leipzig <...>. *LMAVB RS*, f. 233, b. 143.
62. 1930–1940. Braunsbergo (Varmijos) papos seminarijoj (1578–1798) <...>. *LMAVB RS*, f. 233, b. 146.
63. 744 05 31, Vilnius. Tomo Stažinskio skundas dėl Mykolo Vinčos nedoro elgesio. *LVIA*, f. SA, b. 5351, l. 757–759.
64. ADAMCZYK, Mieczysław. *Edukacja a awans społeczny plebejuszy 1764–1848*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1990. 133 s.
65. *Akademijos laurai arba laipsnių teikimo ir daktaro, licenciato, magistro ir bakalauro laipsnių siekiančiųjų Vilniaus Jėzaus Draugijos Akademijoje knyga, surašyta ir sudaryta 1650 m.* Parengė Morkus Svirskas, Irena Balčienė. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 1997. 411 p.
66. *Album studentów Akademii Zamojskiej 1595–1781*. Opr. Henryk Gmiterek. Warszawa: Wydawn. Inst. Historii Nauki PAN, 1994. 604 s.
67. *Album studiosorum Universitatis Cracoviensis*. Cracoviae: Universitatis Jagellonicae Cracoviensis, 1950, t. 4 (ab anno 1607 ad annum 1642). 207 p.
68. *Album studiosorum Universitatis Cracoviensis*. Cracoviae–Wratislaviae: Institutum Ossolinium, Academiae Scientarum Polonae, 1956, t. 5. 207 p.
69. *Archiwum Nacji Polskiej w Uniwersytecie Padewskim (1592–1745)*. Do druku przygotował Henryk Barycz. Wrocław: Zakład narodowy im. Ossolińskich, 1971, t. 1. 437 s.
70. *Archiwum Nacji Polskiej w Uniwersytecie Padewskim*. Do druku przygotował Henryk Barycz. Wrocław: Zakład narodowy im. Ossolińskich, 1972, t. 2. 179 s.
71. BALIŃSKI, Michał. *Dawna Akademia Wileńska: próba jej historii od założenia w roku 1579 do ostatecznego jej przekształcenia w roku 1803*. Petersburg: nakładem i drukiem Jozafata Ohryzki, 1862. 606 s.
72. BARYCZ, Henryk. *Historja Uniwersytetu Jagiellońskiego w epoce humanizmu*. Kraków: Uniwersytet Jagielloński, 1935. 762 s.
73. BIRŽIŠKA, Vaclovas. *Lietuvos studentai užsienio universitetuose XIV–XVIII amžiais*. Redagavo ir papildė Mykolas Biržiška su Adolfo Šapokos įvadu. Chicago: Lituaniškos instituto leidykla, 1987. 217 p.
74. BOGDAN, Danuta. Studenci z Rzeczypospolitej na Uniwersytecie Królewieckim w latach 1544–1619. In: *Królewicz a Polska: praca zbiorowa*. Pod red. Mariana Biskupa i Wojciecha Wrześnińskiego. Olsztyn: Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 1993, s. 73–88.
75. CHACHAJ, Marian. Metryki zagranicznych uniwersytetów i akademii jako źródło do dziejów kultury polskiej (XVI–XVII w.). In: *Studia z dziejów epoki renesansu*. 1979, s. 37–56.
76. CHACHAJ, Marian. *Związki kulturalne Sieny i Polski do końca XVIII wieku. Staropolscy studenci i podróżnicy w Sienie. Sieneńczycy i ich dzieła w Polsce*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1998. 264 s.
77. *Das Matrikelbuch der Universität Ingolstadt-Landshut-München*. Herausgegeben von Franz Xaver a Freninger aus München. München: Druck und Verlag von A. Eichleiter in Friedberg, 1872. 440 S.

78. *Die Matrikel der Albertus-Universität zu Königsberg i. Pr.* Herausgegeben von Georg Erler. Leipzig: Duncker und Humblot, 1911–1912, II Band (Die Immatrikulationen von 1657–1829). 772 S.
79. *Die Matrikel der Albertus-Universität zu Königsberg i. Pr.* Herausgegeben von Georg Erler. Leipzig: Duncker und Humblot, 1910, I Band (Die Immatrikulationen von 1544–1656). 551 S.
80. *Die Matrikel der Universität Altdorf.* Herausgegeben von Elias von Steinmeyer. Würzburg: Königl. Universitätsdruckerei H. Stürz A. G., 1912, t. 1. 690 S.
81. *Die Matrikel des Gymnasiums zu Elbing (1598–1786).* 1 Lieferung. Herausgegeben von Hugo Abs. Danzig: Danziger Verlags-Gesellschaft (Paul Rosenberg), 1936. 240 S.
82. *Die Matrikel des päpstlichen Seminars zu Braunsberg 1578–1798.* Herausgegeben von Georg Lühr. Braunsberg: Ermländischen Zeitungs und Verlagsdruckerei, 1925. 213 S.
83. *Die Schüler des Braunsberger Gymnasiums von 1694 bis 1776.* Herausgegeben und mit biographischen Zusätzen versehen von Prof. Dr. Georg Lühr. Braunsberg: Druck der Ermländischen Zeitungs und Verlagsdruckerei, 1934. 245 S.
84. DOWGIAŁO, Alexander. *Kajdan żelazny doczesnej niewoli przerobiony od Boga na lancuch złoty wiecznej wolności ofiarowany. Przy pogrzebowym akcie w Bogu zeszłego IM pana Stephana Moroza <...>.* [Wilno], 1706.
85. GĘBAROWICZ, Mieczysław. *Portret XVI–XVIII wieku we Lwowie.* Wrocław: Ossolineum, 1969. 140 s.
86. KOT, Stanisław. Aron Aleksander Olizarowski. Profesor prawa Akademii Wileńskiej. In *Księga pamiątkowa ku uczczeniu CCCL rocznicy założenia i X wskrzeszenia Uniwersytetu Wileńskiego.* Wilno: Uniwersytet Stefana Batorego, 1929, t. 1, s. 23–45.
87. KOT, Stanisław. *La Réforme dans le Grand-Duché de Lithuanie Facteur d'occidentalisation culturelle.* Bruxelles: [Secrétariat des Éd. de l'Institut], 1953. 65 p.
88. KOT, Stanisław. *Rec. pracy Ks. P. Czaplewskiego: Polacy na studiach w Ingolsztacie.* Z rękopisów uniwersytetu monachijskiego wydał..., Poznań, 1914. *Kwartalnik historyczny.* 1914, r. 28, z. 2, s. 208–211.
89. KOTARSKI, Edmund. Rektorzy i profesorowie Gimnazjum Gdańskiego w XVII wieku: rodowód, wykształcenie, kariera. *Kwartalnik historii nauki i techniki.* Warszawa, 1993, r. 38, nr 3, s. 3–34.
90. *Księga wpisów uczniów gimnazjum gdańskiego 1580–1814.* Opracowali Zbigniew Nowak i Przemysław Szafran. Warszawa–Poznań: Państwowe Wydaw. Naukowe, 1974. 566 s.
91. *Księgi nacyi polskiej w Padwie.* Wydał Stanisław Windakiewicz. Kraków: drukarnia „Czasu” Fr. Kluczyckiego i Sp., 1888. 78 s.
92. LATOVICUS. Litwini i Białorusini, jako alumni seminarjum papieskiego w Brunsberdze 1578–1798. *Przegląd wileński.* 1927, nr 7, s. 4–5.
93. LAUCEVIČIUS, Edmundas. *XV–XVIII a. knygų įrišimai Lietuvos bibliotekose.* Vilnius: Mokslas, 1976. 126 p.
94. MAŁECKI, Jan M. *Rec. książki M. Pawlaka: Dzieje Gimnazjum Elbląskiego w latach 1535–1772,* Olsztyn, 1972. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie,* 1972, nr 4, s. 689–693.

95. MAŁŁEK, Janusz. Polscy i litewscy studenci na uniwersytecie królewieckim w XVI i XVII wieku. In: *Europa orientalis: Polska i jej wschodni sąsiedzi od średniowiecza po współczesność*. Toruń: Wydaw. Uniw. M. Kopernika, 1996, s. 177–185.
96. *Materyały do dziejów farmacji w dawnej Polsce: spis aptekarzy (w. XIV–XVIII)*. Podał Franciszek Giedroyc. Warszawa: Druk Lepperta i S-ki, 1905. 66 s.
97. *Metryka uczniów toruńskiego gimnazjum akademickiego 1600–1817*. Wyd. Zenon Hubert Nowak i Janusz Tandecki. Toruń: Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 1997, cz. 1. 267 s.
98. MINCER, Franciszek; LETTOW, Maciej. *Polski słownik biograficzny (toliau – PSB)*. Wrocław: Zakład narodowy im. Ossolińskich, 1972, t. 17, z. 73, s. 192–194.
99. PAWLAK, Marian. Młodzież polska w gimnazjum toruńskim w latach 1600–1817. *Zapiski historyczne*, 1971, t. 26, z. 4, s. 37–82.
100. PAWLAK, Marian. Studia młodzieży wileńskiej w protestanckich uczelniach środkowej i zachodniej Europy. In: *W kręgu badań profesora Wacława Odyńca: materiały z sesji naukowej poświęconej pamięci profesora Wacława Odyńca*. Gdańsk: Wydawnictwo „Marpres”, 2002, s. 235–250.
101. PAWLAK, Marian. Studia uniwersyteckie absolwentów gimnazjum elbląskiego w latach 1536–1772. *Zeszyty naukowe uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu*, 1967, t. 3, z. 24, s. 113–144.
102. PELCZAR, Marian. Oelhaf Joachim. *PSB*. Wrocław: Zakład narodowy im. Ossolińskich, 1978, t. 23, z. 5, s. 580–581.
103. PETRAUSKIENĖ, Irena. Knygų plitimo keliai Lietuvoje XVI–XVIII a. Iš: *Kultūrų sankirtos: skiriama doc. dr. Ingos Lukšaitės 60-mečiui*. Vilnius: Diemedžio leidykla, 2000, p. 171–188.
104. PETRAUSKIENĖ, Irena. *Vilniaus akademijos spaustuvė 1575–1773*. Vilnius: Mokslas, 1976. 243 p.
105. PIECHNIK, Ludwik. Olizarowski Aron Aleksander. *PSB*. Wrocław: Zakład narodowy im. Ossolińskich, 1978, t. 23, z. 99, s. 822–823.
106. PLEČKAITIS, Romanas. Promocijos senajame Vilniaus universitete. Iš: *Akademijos laurai arba laipsnių teikimo ir daktaro, licenciato, magistro ir bakalauro laipsnių siekiančiųjų Vilniaus Jėzaus Draugijos Akademijoje knyga, surašyta ir sudaryta 1650 m*. Parengė Morkus Svirskas, Irena Balčienė. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 1997, p. 15–35.
107. *Polacy na studyach w Ingolsztacie: z rękopisów uniwersytetu monachijskiego*. Wydał Paweł Czaplewski. Poznań: nakładem autora – czcionkami drukarni i księgarni Św. Wojciecha, 1914. 111 s.
108. PRZEŹDZIECKI, Aleksander. *O Polakach w Bononii i Padwie*. Warszawa: drukarnia Gazety codziennej, 1853. 27 s.
109. RAGAUKAS, Aivas. Iš XVII a. Vilniaus miestiečių valdančiojo elito istorijos: Motiejus Vorbekas-Lettowas (1593–1663) ir jo „Atminties lobynas“. Iš: *Lietuvos istorijos metraštis. 1996 metai*. Vilnius, 1997, p. 5–42.

110. RAGAUSKAS, Aivas. *Vilniaus miesto valdantysis elitas XVII a. antrojoje pusėje (1662–1702 m.)*. Vilnius: Diemedis, 2002. 474 p.
111. RAGAUSKAS, Aivas. Vilniečių studijos Europoje. Iš: *Orbis Lituaniae* [interaktyvus]. Vilnius: Vilniaus universitetas, 2012 [žiūrėta 2015 12 10]. Prieiga per internetą: <<http://m.ldkistorija.lt/index.php/istoriniai-faktai/vilnieciu-studijos-europoje/1280>>.
112. RAUDELIŪNAS, Vytautas. Įžymieji senojo Vilniaus universiteto teisininkai. *Socialistinė teisė*, 1979, Nr. 3, p. 32–37.
113. SALMONOWICZ, Stanisław. Michał Bogusław Ruttich (1686-1729): pastor, lingwista, miłośnik języka polskiego. In: *Wybitni ludzie dawnego Torunia*. Pod redakcją Mariana Biskupa. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1982, s. 118–119.
114. SALMONOWICZ, Stanisław. Pietyzm w dawnym Toruniu. *Rocznik toruński*, 1978, t. 13, s. 185–197.
115. SALMONOWICZ, Stanisław. Ruttich Michał Bogusław. *PSB*. Wrocław: Zakład narodowy im. Ossolińskich, 1991–1992, t. 33, z. 3, s. 261–262.
116. SALMONOWICZ, Stanisław. Tragiczny spór Michała Bogusława Rutticha. Z dziejów walki o prawa języka polskiego w Toruniu w początkach XVIII wieku. *Zapiski historyczne*, 1970, t. 35, z. 1, s. 37–50.
117. SARCEVIČIENĖ, Jolita. Aronas Aleksandras Olizarovijus ir jo trys knygos apie politinę žmonių sąjungą. Iš: *De politica hominus societate. Apie politinę žmonių sąjungą*. Lotynišką tekstą parengė ir į lietuvių kalbą vertė Jolita Sarcevičienė. Vilnius: Aidai, 2003, p. 7–27.
118. SKROBACKI, Andrzej. Nowe przyczynki do biografii Arona Aleksandra Olizarowskiego (1618?–1659), profesora prawa na Akademii Wileńskiej i doktora medycyny Uniwersytetu Królewieckiego. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*, 1969, nr 2, s. 187–193.
119. SKROBACKI, Andrzej. *Polacy na wydziale lekarskim uniwersytetu w Królewcu*. Olsztyn: Pojezierze, 1969. 142 s.
120. *Słownik lekarzów polskich: obejmujący oprócz krótkich życiorysów lekarzów polaków oraz cudzoziemców w Polsce osiadłych, dokładną bibliografią lekarską polską od czasów najdawniejszych aż do chwili obecnej*. Ułożył Stanisław Kościński. Warszawa: nakład autora, druk. K. Kowalewskiego, 1884. 665 s.
121. STUDNICKI, Wacław. Spis lekarzy wileńskich XVII w. – rajców i burmistrzów. *Lekarz wileński*, 1913, nr 4, s. 15.
122. ŠAPOKA, Adolfas. *Mokslo ieškančių senovės lietuvių keliai*. Kaunas: Žaibo spaustuvė, 1935. 25 p.
123. ŠTIKONAITĖ, Irena. Lietuvos kultūriniai ir akademiniai ryšiai su Šveicarija XVI–XX amžiuje. *Archivum Lithuanicum*, 2004, Nr. 6, p. 199–238.
124. *Tarptautinių žodžių žodynas*. Vilnius: Gimtinė, 2004. 503 p.
125. TYNC, Stanisław. Toruńska szkoła polska dla Niemców (1568–1793). *Przegląd Zachodni*, 1952, r. 8, t. 3, nr 9–12, s. 433–474.
126. *Uczniowie-solidasi gimnazjum jezuitów w Brunsberdze (Braniewie) 1579–1623*. Opracował Marek Ingot przy współpracy Ludwika Grzebienia. Kraków: Wydaw. WAM, 1998. 346 s.

127. VORBEC LETTOW, Maciej. *Skarbnica pamięci: pamiętnik lekarza króla Władysława IV*. Opracowali Ewa Galos i Franciszek Mincer; pod redakcją naukową Władysława Czaplńskiego. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1968. 325 s.
128. Wiadomość o życiu i sprawach Jakoba Gibla burmistrza wileńskiego. In: *Wizerunki i roztrząsania naukowe. Poczet nowy drugi*. Wilno: Józef Zawadzki własnym nakładem, 1838, t. 4, s. 138–148.
129. *Wilnianie: żywoty siedemnastowieczne*. Opracował, wstępem i komentarzami opatrzył David Frick. Warszawa: Studium Europy Wschodniej, 2008. 704 s.
130. *XVII a. Lietuvos lotyniškų knygų sąrašas*. Sudarytojai Daiva Narbutienė ir Sigitas Narbutas. Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1988. 345 p.
131. XVII a., Vilnius. Examina Theologorum & Philosophorum in Collegio Vilenensi S. I. *LMAVBR*, f. 9, b. 145.
132. ŻOŁĄDŹ, Dorota. Możliwości i potrzeby edukacyjne mieszczan polskich w XVI i XVII wieku. *Rozprawy z dziejów oświaty*, 1990, t. 33, s. 27–45.
133. ŻOŁĄDŹ, Dorota. Wyjazdy edukacyjne młodzieży szlacheckiej na tereny niemieckojęzyczne w XVII w. w świetle instrukcji rodzicielskich. *Przegląd zachodni*, 1989, nr 2, s. 106–122.
134. ŻOŁĄDŹ-STRZELCZYK, Dorota. Metryki uniwersyteckie. In: *Peregrinatio academica: studia młodzieży polskiej z Korony i Litwy na akademiach i uniwersytetach niemieckich w XVI i pierwszej połowie XVII wieku*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 1996, s. 15–20.
135. ГОЛЕЧЕНКО, Г. Я. Студенты Великого княжества Литовского в Краковском университете. Из: *Культурные связи народов Восточной Европы в XVI в.: проблемы взаимоотношений Польши, России, Украины, Белоруссии и Литвы в эпоху возрождения*. Под ред. Б. Я. Рыбакова. Москва, 1976, с. 228–240.

1 priedas. *Vilniečių studentų užsienio mokymo įstaigose sąrašas*²²⁶

ABRAMOVIEZ Joh., Wilna–Lithvan, 1707 12 30, Karaliaučius
ADAMOWICZM Stanislaus Petri, d. Vilnensis, 1687, Zamoscis
ADAMOWSKY Joannes Michaelis, d. Vilnensis, 1658, Zamoscis
ALEXYHNOWYC Thomas Petri, d. Viln., 1636, Krokuva
AUDZIEWICZ Sam., Wilna–Litwan, 1671 10 11, Karaliaučius
BALDEWAN (BALDEWIN) Martin, Wilda–Lithuan, 1673 06 19, Karaliaučius; 1674 04 21, Karaliaučius
BALINSKI Nicolaus Valentini, d. Vilnensis, 1606 06 03, Krokuva
BANKOWSKY Benedictus Adami, d. Viln., 1636, Krokuva
BARANOUIUS Matthias, Wilnensis, 1619 08, Gdanskas

²²⁶ Sąrašė pateikiama studento pavardė ir vardas, kilmėvardis, įmatrikuliacijos data ir studijų vieta.

- BARANOWIC Simeon**, Vilnensis, 1633 09 05, Branevas
BARANOWITZ Mich., Vilnensis, 1658 02 08, Karaliaučius
BARBASZOWSKI Jacobus Petri, d. Vilnensis, 1634, Zamoscis
BARDUUS Jacobus, Wilnensis, 1611 10 23, Branevas (kongregacijos narys)
BASILIDES Laurentius, Vilnensis, 1614 08, Gdanskas
BEMOWSKY Mathias Casimirus Christopheri, d. Vilnensis, 1640, Zamoscis
BENGEN von Sam., Vilna–Lithuan, 1708 12 21, Karaliaučius
BERNATOUSKI Stephanus Matthaei, d. Viln., 1610 12 02, Krokua
BIENIEWSKI Andr., Wilda–Polon, 1743 01 22, Karaliaučius
BILDUCIUS Gasparus, Lithuanus (pedagog Samuela Sapiehy), 1607, Branevas (kongregacijos narys)
BILDUCIUS Thomas, Lithuanus, 1600, Branevas (kongregacijos narys)
BILDZIKOWIC Nicolaus Thomae, d. Viln., 1632, Krokua
BIRUSCAUIUS Paulus, Wilnensis, 1616 09 11, Karaliaučius
BIRUSCONIUS Paulus, Vilnensis, Lithvanus, 1601 11 24, Heidelbergas
BOLL Reinholdus Beurlinus, Wilensis, 1671, Tiubingenas
BORAWSKI Samuel, Vilnae, 1629 03 06, Torunė
BOSIUS Geo., Vilna–Lithuan, 1659 09 22, Karaliaučius; 1665 11 02, Karaliaučius; 1672, Altdorfas
BOSIUS Jon., Vilnen., Lithuan, 1659 09 22, Karaliaučius
BOSSA Daniel, Vilnensis, 1622, Torunė
BOUCHNER Nicolaus, Vilna–Lithuanus, 1691 10 25, Karaliaučius; 1705, Leidenas
BOYM Paweł Konstanty, ze Lwowa, 1630, Krokua; 1635 11, Paduva
BRAZYC Josaphat, 1661 01 06, Branevas
BREWERUS Andr., Wilda–Lithuan., 1699 06 29, Karaliaučius
BRZOWSKY Joannes Matthiae, d. Viln., 1628, Krokua
BUBCOWIETZ Tobias, Vilnensis, Litvanus, 1613, Torunė
BUTKIEWICZ Cas., Vilna, 1703 09 17, Branevas
CAMPO Gabriel Georgii, d. Viln., 1633, Krokua
CEDROWSKY Joannes Joannis, 1636, Krokua
CEDROWSKY Stephanus Joannis, d. Viln., 1636, Krokua
CEHRACZKI Martinus Joannis, d. Viln., 1612 06 05, Krokua
CHLEWINSKI Joannes Jacobi, d. Viln., 1632, Krokua
CHMIELEWSKI R. D., Vilna, 1741 09, Branevas
CHRAPOWICKY Thomas Eustachii, d. Viln., 1633, Krokua
CHRECHOROWICZ Stanislaus Gasparis, d. Viln., 1635, Krokua
CHREPTOWICZ Carolus Iacobi, pal. Viln., 1733, Krokua
CIBO Tiburtius Fulvii, Itali, d. Viln., 1621, Krokua
CIEPLINSKI Stanislaus Joannis, d. Viln., 1610, Krokua
CLESIUS David, Wilensis, 1618, Tiubingenas

CONRADUS Corolko, Wilnensis, 1614 08, Gdanskas
COSMINIUS Simon, Vilmensis, 1607 11, Gdanskas
CRASSNOWITZKI Zacharias, Lithuanus, 1615 08, Gdanskas
CRASTNOVTZIUS Matthias, Lithvanus, 1636 01, Gdanskas
CREPOWICZ Joach., Vilna, 1741 09, Branevas
CUNOVIUS Caleb, Wilnense–Lithvani, 1648 07, Gdanskas
CUNOVIUS Josua, Wilnense–Lithvani, 1648 07, Gdanskas
CYESTOWSKY Hieronymus Jacobi, d. Viln., 1631, Krokuva
CZARNOWICKJ Paulus Nicolai, d. Viln., 1632, Krokuva
CZARNOWSKJ Hieronymus Martini, d. Viln., 1623, Krokuva
CZYS Jos., Viln., Lituanus, 1699 09 20, Branevas
DAREWSKI Vincentius Alexandri, palat. Vilmensis, 1664, Zamoscis
DȦMBROWSKI Jos., Viln., 1727 10 09, Branevas
DEMER Michael, Wilnensis, 1589 03 15, Karaliaučius
DENHOFF a Gerhard, Wilna, Polonus, 1780 09, Gdanskas
DEPTAŁA Albertus Joannis, Vilmensis, 1617, Zamoscis
DEWNEROWICZ Cas., Viln., 1742, Branevas
DEWNEROWICZ Jos., Viln., 1742, Branevas
DIGON Petrus Thomae, d. Viln., 1627, Krokuva
DITTMAN Andr., Wilda–Littuan., 1689 11 29, Karaliaučius
DITTMAN Jac. Wolfgang., Vilnen., 1686 07 17, Karaliaučius
DITTMANUS Dav., Vilnen, Littvan, 1691 10 25
DOLMATH ISAYKOWSKY Joannes Joannis, d. Viln., 1636, Krokuva
DOLSKY Nicolaus Procopii, d. Viln., 1628, Krokuva
DOLSKY Paulus Procopii, d. Viln., 1628, Krokuva
DOMASLAWSKI Stanisl., Vilna–Lithuan., iur., 1707 08 22, Karaliaučius
DOROFFOWICZ Joahannes, Wilnensis, 1638, Torunė
DOROPHEOWICZ Procopius, Vilmensis, Lithvanus, 1635 12, Gdanskas
DOROPHEOWITZ Petrus, Vilna, Lithvanus, 1641 11, Gdanskas
DOWGIERTH Michael Andreae, d. Viln., 1642, Krokuva
DROSLEWICZ Joannes Stephani, d. Viln., 1641, Krokuva
DUBINA Paulus Theodori, d. Viln., 1632, Krokuva
DUNIN DE SKRZYNNO Marianus Sigismundus, pal. Viln., 1733, Krokuva
EGGERT ab David, Vilnen., Litu., 1673 04 25, Torunė; 1675 10 18, Karaliaučius
ENDEN von Andr., Vilnen, 1654 06, Gdanskas; 1657 06 13, Karaliaučius
ENGELBRECHT Bonaventura, Vilna–Lithuanus, 1641 01, Gdanskas
ENGELBRECHT Wilhelmus, Wilnensis, Lithvanus, 1639 02 29, Karaliaučius
ERXLEBEN Stephanus, Vilna–Lithuanus, 1644, Torunė; 1644 09 07, Karaliaučius
EYMUNDO Casimirus Thomae, d. Vilmensis, 1647, Zamoscis
FALGELL Lud., Viln., 1746, Branevas

FILIMANOWICZ Michael, d. Vilnensis, 1676, Zamoscis
FLOTT von der Martin., Vilna–Lithuan., 1689 04 22, Karaliaučius
FRACKOWICZ RUDZINSKI Theodatus Christophorus Nicolai, d. Viln., 1635, Krokua
FRIGIUS Johannes, Vilnensis, 1654, Torunè
FRISIUS Johannes, Wilna, Lithvanus, 1655 02, Karaliaučius
GADANOWICZ Christopherus Petri, distr., Vilnensis, 1646, Zamoscis
GASOWSKY Stephanus Matthaei, d. Viln., 1633, Krokua
GASZYNSKI Michael Alexandri, d. Viln., 1738, Krokua
GAVLOWICKY Stanislaus, Vilnensis, 1625 05 26, Elbingas
GAWŁOWICKI Jan, dr. fil. i teol., 1621, Paduva?
GAWŁOWICKI Marcin, dominikanin z prowincji ruskiej, 1678, Paduva?
GAWŁOWICKI Szymon, dr. fil. i med., 1634, Paduva
GEBEL Jacobus, Vilna–Lithvanus, 1649 01, Gdanskas
GEBELIUS Petrus, Vilnensis, 1651 07, Gdanskas; 1653, Torunè
GEORGI Christoph., Vilnen., 1660 04 21, Karaliaučius
GERSON Jacobus, Vilnensis, 1623 10, Gdanskas
GIBEL Johannes, Lituanus, Vilnensis, 1631 05 24, Karaliaučius; 1633, Leidenas
GIBELIUS (GIBELLI) Jacobus, Vilnensis, 1616 08 08, Elbingas; 1619, Altdorfas
GIBELLI Thomas, Vilnenses, 1616 08 08, Elbingas
GIEDROYC de Anton., Wildavien., 1791 10 14, Karaliaučius
GIZEL Alexander Theodori, d. Viln., 1631, Krokua
GIZEL (GIZIEL) Eustachius Theodori, Wilnensis, 1621, Zamoscis; 1633, Krokua
GOBELIUS Chrsisistophorus, Neoburgo–Vilnen, 1651 06 28, Karaliaučius
GOBELIUS Petrus, Vilnensis, 1651 06 28, Karaliaučius; 1655 02, Karaliaučius
GONYECKY Gregorius Alberti, d. Viln., 1630, Krokua
GORDON Aaron, Vilnen., 1761 12 30, Karaliaučius
GORSKI Casimirus Ioannis, d. Viln., 1721, Krokua
GRAZEVSKY Jon., Vilnen., 1712 10 10, Karaliaučius
GRAZILEWICZ Michael Laurentii, d. Vilnensis, 1638, Zamoscis
GRĄDZKI Martinus Francisci, ex pal. Viln., 1770, Krokua
GREGOROWICZ Alexander Gregorii, d. Viln., 1615 09, Krokua
GRODECKI Eustachius Matthaei, palat. Vilnensis, 1664, Zamoscis
GRODZINSKI Petrus Casimiri, d. Viln., 1627, Krokua
GROTKOWSKI Paulus Josephi, d. Viln., 1638, Krokua
GRUNINGER Christoph David, Wilensis, 1726, Tiubingenas
HAMPE Geo., Vilna–Lithuan., 1689 06 11, Karaliaučius
HELLER Eberhardus Ludovicus, Wilensis, 1754, Tiubingenas
HERMANNIDES Rutgerius, Vilna, Lithuanus, 1643, Leidenas
HILSENWECK Albertus, Vilnensis, Lithvanus, 1621 04 27, Torunè
HISENROCK Albertus, Vilnensis, 1617, Karaliaučius

HODESSOWICZ Alexander Adami, d. Viln., 1626, Krokuva
HOLZING Johannees, Wilensis, 1614, Tiubingenas
HOŁOWNIA Antonius Eliae, d. Viln., 1733, Krokuva
HOYBUTOWICZ Hieronymus Nicolai, d. Viln., 1627, Krokuva
HYLBERTUS Paulus Georgii, d. Viln., 1635, Krokuva
IASTRZEMBSKI Simos Thaddaei, Vilnensis, 1755, Krokuva
IBRANSKY Casimirus Joannis, d. Viln., 1636, Krokuva
IWANOWITZ Stephanus, Vilnensis, 1614 08, Gdanskas
IWANOWITZ Zacharias, Vilnensis, 1614 08, Gdanskas
IWASZKOWICZ Albertus Petri, d. Viln., 1616 02, Krokuva
JAGODOWICZ Adamus Petri, d. Vilnensis, 1687, Zamoscis
JANKIEWICZ Mich., Viln., 1707 06 03, Branevas
JAWORSKI Ioannes Blasii, d. Viln., 1762, Krokuva
JEDRZEIOWSKY Joannes Jacobi, d. Viln., 1626, Krokuva
JENSEN Martinus, Vilnensis, 1654 10 17, Elbingas
JOSEPHOVITZ Basilius, Vilnenses, Lithvani, 1648 08, Gdanskas
JOSEPHOVITZ Gregorius, Vilnenses, Lithvani, 1648 08, Gdanskas
JUNDZIEL Chrysostomus Alexandri, d. Viln., 1628, Krokuva
JUNDZIEL Samuel Alexandri, d. Viln., 1628, Krokuva
KALINOWSKY Adalbertus, Vilnensis, Lithvanus, 1649 08, Karaliaučius
KAMECKI Simon Petri, d. Viln., 1632, Krokuva
KANONOWICZ Simeon, Vilnensis, Litvani, 1621 11 05, Torunė
KANYECKY Casimirus Eustachius Petri, d. Viln., 1636, Krokuva
KAPLON Albertus Antonii, Lithuanus, d. Viln., 1615, Krokuva
KARLOWICZIUS Johanes, Vilnensis, Lithvanus, 1619 6 22, Heidelbergas
KLECZKOWSKI Ioannes Alberti, d. Viln., 1723, Krokuva
KLECZKOWSKI Michael, d. Viln., 1725, Krokuva
KLEFGIUS Michael, Vilna–Lithvanus, 1646 11 15, Karaliaučius
KLEPACKY Michael Nicolai, d. Viln., T., 1627, Krokuva
KLOSTOWSKJ Martinus Josephi, Vilnensis, d. Viln., 1619, Krokuva
KLOTZ Mich., Vilna–Lithvan., 1726 08 23, Torunė; 1733 03 24, Karaliaučius
KNOBLOCH Mich. Ludov., Wilda–Lithuan., 1728 08 17, Karaliaučius
KOCHANSKI Stephanus Jacobi, palatinatus Vilnensis, d. Viln., 1637, Krokuva
KOCIUSZEWSKI Stanislaus Andreae, palat. Vilnensis, 1698 11 02, Zamoscis
KOLACZKOWSKI Stanislaus Joannis, d. Viln., 1637, Krokuva
KOLAKOUSKI Josephus Gregorij, d. Vilnensis, 1605 04 20, Krokuva
KOLZERUS Sigism., Vilna–Litvan., 1657 11 12, Karaliaučius
KOMAR Hieronymus Alexander Christophori, d. Viln., 1639, Krokuva
KOMAR Wladislaus Casimirus Christophori, d. Viln., 1639, Krokuva

- KONONOWIC Joannes Isaei**, d. Wilnensis, 1621 11 09, Torunè; 1628, Zamoscis; 1632, Krokuva
- KONONOWICZ Gregorius**, Vilmensis, 1610 06, Gdanskas
- KORDZINSKI Petrus Michaelis**, d. Viln., 1722, Krokuva
- KOREYWA Joannes Alberto**, d. Viln., 1630, Krokuva
- KOROTKIEWICZ Joannes Theodori**, d. Viln., 1639, Krokuva
- KOß Jacobus**, fratres Willnenses, 1686 08 12, Elbingas
- KOß Wilhelmus**, fratres Willnenses, 1686 08 12, Elbingas
- KOSTKIEWICZ Gabriel**, ex palat. Vilmensi, distr. Grodnensi, d. Vilmensi, annorum 25, 1760, Zamoscis
- KOZACZENKO Justinus**, Lituanus, d. Vilmensis, 1708 09 23, Branevas
- KOZACZENKO Matthaeus**, ord. S. Basilii M., Lituanus, d. Vilmensis, 1702 09 22, Branevas
- KRAJEWSKI Sigismundus Sigismundi**, d. Viln., 1632, Krokuva
- KRAKOW Casimirus Reginaldi**, d. Viln., 1640, Krokuva
- KREPTOWIC Georgius Georgii**, d. Viln., 1635, Krokuva
- KROSNIEUIECIUS Joannes Matthiae**, distr. Vilmensis, juratus, 1606, Zamoscis
- KRZCZANOWICZ Joannes Adami**, palat. Vilmensis, 1656, Zamoscis
- KUBINSKI Iosephus Matthaeci**, d. Viln. 1721, Krokuva
- KUCZYNSKI Joannes Petri**, d. Viln., 1632, Krokuva
- KUDZICZOWSKY Hieronymus Joannis**, d. Viln., 1628, Krokuva
- KUL Vladislaus Joannis**, palat. Vilmensis, 1667, Zamoscis
- KUMIENIECZKI Joannes Gregory**, d. Vilmensis, 1601 04 02, Krokuva
- LABĘSKY Joannes**, Vilmensis, 1639, Torunè
- LANICKI Bartholomaeus Francisci**, pal. Viln., 1755, Krokuva
- LEBODOY Alexander Joannis**, d. Viln., 1636, Krokuva
- LENSKI Andreas**, Vilmensis, 1621, Torunè; 1621 09 11, Karaliaučius
- LENSKI Johannes**, Vilmensis, Lituanus, 1610 01 21, Karaliaučius
- LETOVIR (LITTAW) Constantinus Matthiae**, d. Viln., 1637, Torunè; 1637 11 12, Elbingas; 1642, Krokuva
- LETTAU (LITTAW) VORBECK Matthias**, 1605 08, Gdanskas; 1614 04 19, Paduva; 1655 02, Karaliaučius
- LEUICKY Joannes Matthiae**, d. Viln., 1627, Krokuva
- LEWICKI Gabriel Georgii**, d. Viln., 1641, Krokuva
- LEWONICZ Andreas Stanislai**, d. Viln., 1639, Krokuva
- LEŚZKI Andreas Joannis**, d. Viln., 1620, Krokuva
- LIMONT Casimirus Nicolai**, d. Viln., 1631, Krokuva
- LIMONT Martinus Nicolai**, d. Viln., 1631, Krokuva
- LITTHAW VORBECK Johannes**, nobilis, Lithvanus, 1649 03, Gdanskas
- LOPNERUS Hiob**, Vilmensis, 1607 06 16, Karaliaučius

LOPNERUS Urbanus, Vilmensis, 1607 06 16, Karaliaučius
LWOWICZ Josue Andreas Danielis, d. Viln., 1615, Krokuva
ŁADZIK Bartholomaeus Martini, d. Viln., 1633, Krokuva
MACHNOWICZ Michaelis Martiani, d. Vilmensis, Lithuanus, 1650, Zamoscis
MACIEIOUIC Stanislaus Joannis, Vilmensis, 1642, Zamoscis
MADEIOWICZ Nicolaus Alexandri, d. Vilmensis, 1687, Zamoscis
MAIER Joannes Joannis, d. Viln., 1620, Krokuva
MANIKOWSKI DE KRANIKI Simon Stephani, d. Wilnensis, 1620, Zamoscis
MARIN Arnoldus, Vilmensis, 1616 03 10, Karaliaučius; 1621 01 12, Torunė; 1621 07 12, Karaliaučius
MARKIEWIC Stanislaus Simonis, d. Viln., 1626, Krokuva
MEIER Simon, Vilmensis, 1617 12 18, Elbingas
MEIERUS Johannes, Vilmensis, 1615 08, Gdanskas
MELCHIORINI Joannes Joannis, palat. et d. Vilmensis, 1728, Zamoscis
MEZERYCZ Joh., Vilnen., 1718 11 18, Karaliaučius
MICHAELOWIZ Adamus, Vilmensis, 1608 08 26, Branevas
MICHNOWICZ Joannes Gasparis, d. Viln., 1641, Krokuva
MIELINSKI Casimirus Joannis, d. Viln., 1627, Krokuva
MIESKOSKY Lanrentius Alberti, d. Viln., 1632, Krokuva
MIGURA Stephanus Andreae, distr. Vilmensis, 1645, Zamoscis
MIGURA Stephanus Michaelis, d. Vilmensis, juratus, 1645, Zamoscis
MIKOŁAIEWICZ Thomas Staephani, palat. Vilmensis, 1682 09 16, Zamoscis
MILEWSKI Adamus Matthiae, d. Viln., 1610 07 18, Krokuva
MINKOWSKY Martinus Samuelis, d. Vilmensis, 1640, Zamoscis
MITKOWSKI Petru Stanislai, palat. Vilmensis, 1689, Zamoscis
MOLLERUS Hinricus, Vilna–Lithvanus, 1625 06 13, Karaliaučius
MOLLERUS Paulus, Vilna–Lithvanus, 1623 08 30, Karaliaučius; 1625 04 07, Karaliaučius; filozofii i medycyny doktor, 1638, Paduva; med. dr., 1655 02, Karaliaučius
MOWCZNOWSKY Franciscus Gregorii, d. Viln., 1635, Krokuva
MÜLLER Petrus, Vilmensis, 1619 08 02, Elbingas
MUSNICKI Dav., Viln., 1706 11 20, Branevas
NAUGART Michael, Vilna–Lithuanus, 1707 08 22, Torunė
NIEKRASZOWICZ Isidorus Gregorii, d. Vilmensis, 1636, Zamoscis
NIEUERSKI Georgius, Polonus, Vilenensis, 1618, Leidenas
NOWAKOWSKI Jacobus Casparis, d. Vilmensis, 1604 05 28, Krokuva
NYEZABITOWSKY Nicolaus Joannis, d. Viln., 1631, Krokuva
NYNNINSKY Samuel Matthaei, d. Viln., 1642, Krokuva
OBUGIEL Gregorius, Wilnensis, Lithuanus, 1603 12 16, Ingolštatas
OLIZAROW Alexander, Polen, iur. et medic. stud., 1641 10 22, Ingolštatas; 1644, Ingolštatas (Doctorem der Rechte); 1666 01, Gdanskas

OLSZENICA Theophilus, diaconus ordinis S. Basilii, Vilmensis, 1614 10 22, Branevas
ORBICKI Jacobus Pauli, palat. Vilmensis, 1680, Zamoscis
ORDINYCA Andreas Gregorii, d. Viln., 1636, Krokuva
ORLOVIUS Joh. Andr., Vilna–Lithuan., 1752 03 19, Karaliaučius; 1765 11 04, Karaliaučius
ORLOWSKI Georgius Joannis, d. Viln., 1610, Krokuva
OSIANDER Joh. Godofr., Wilensis, 1732, Tiubingenas
OTTHO Matthesius, Pastor Wilnensis, 1655 02, Karaliaučius
PALECKI Joannes Martini, d. Viln., 1627, Krokuva
PAPRICZKI Adamus Stephani, d. Viln., 1613 03 14, Krokuva
PASCHEWIC Gregorius Joannis, d. Viln., 1631, Krokuva
PASCOUICIUS Lucas, Vilmensis, 1607 08, Gdanskas
PAWLOWSKJ Joannes Stanislai, d. Viln., 1616, Krokuva
PAWŁOWICZ Cas., Viln., 1706 12 29, Branevas
PAWŁOWICZ Joa., Viln., 1706 12 29, Branevas
PERLEG Johannes, Wilnensis, 1651 07, Gdanskas
PERLIUS Johannes, Vilna–Lithvanus, 1655 10 23, Karaliaučius
PEUSKI Joannes Joachimi, distr. Vilmensis, 1605, Zamoscis
PHILIPPIDES Isaias Theodori, d. Viln., 1625, Krokuva
PHILIPPOWITZ Johannes, Vilmensis, 1614 08, Gdanskas
PIASECKIY Hieronymus Pauli, d. Viln., 1630, Krokuva
PIECZKOWSKI Thomas Martini, d. Viln., 1628, Krokuva
PIENCZYKOWSKY Wladislaus Alberti, d. Viln., 1635, Krokuva
PIETKIEWITZ Samuel, Vilmensis, Lithvanus, 1638 05 04, Karaliaučius
PIOTRASZEWICZ Simon Petri, sacerdos proth. d. Viln., 1633, Krokuva
PIOTROVSKY Albertus Joannis, d. Vilmensis, 1639, Zamoscis
PIOTROWSKI Theodorus Adami, distr. Vilmensis, 1646, Zamoscis
PIOTROWSKJ Lucas Balthazaris, d. Viln., 1624, Krokuva
PLEHWE Jac. Frdr., Wilna–Lithuan., 1780 03 18, Karaliaučius
PODLUBINSKI Stanislaus Matthaei, d. Viln., 1610, Krokuva
POHL Wilhelmus, Vilmensis, Lithvanus, 1636 04 16, Karaliaučius
POKLEWSKY Joannes Gabriellis, d. Viln., 1636, Krokuva
POKOY Esaias Philippi, Wilnensis, 1621, Zamoscis
POLEWSKO Demetrius, d. Viln., 1625, Krokuva
POLONUS Samuel, Vilna, Lithuan., 1794 10 08, Karaliaučius
POLUBYNSKY Joannes Eustachii, d. Viln., 1630, Krokuva
POMEAN PESAVORIUS Vladisl. Sigismund., Vilmens., 1710 04 10, Karaliaučius
POTKANSKJ Christophorus Alberti, d. Viln., 1623, Krokuva
(promotore Reinero Bachouio, utriusque iuris doctore et ethices professore)
PRUS Esais, Vilmensis, 1614 05 17, Elbingas
PRUSS Lucas, Vilmensis, 1605 05, Gdanskas

PRZEDZECH Ign., Viln., 1742, Branevas
PRZEMIENIECKI Anton, Vilna–Lithuan., 1779 10 14, Karaliaučius
PUCIŁOWSKI Patrus, d. Viln., 1776, Krokuva
QUINTA Stanislaus Martini, Lithuanus, Vilmensis, 1626, Krokuva
RADNAK Stanislaus Nikolai, d. Viln., 1636, Krokuva
RADZIEIOWSKI Stephanus Matthiae, d. Viln., 1639, Krokuva
RADZIMINOWICZ Matthias Stanislaus Jacobi, d. Viln., 1632, Krokuva
RADZIMINSKI Jacobus Joannis, d. Vilmensis, 1605 07, Krokuva
RAIECZKI Constantinus Alberti, d. Viln., 1639, Krokuva
RECHT Martinus, Vilmensis, 1614 05, Gdanskas
RIGIELSKI DE RYGIEL Jacobus Martini, d. Vilmensis, 1600, Krokuva
RINCK Christ. Fr., Villensis, 1778, Tiubingenas
ROMANOWICZ Stanisław Leopold, z Wilna, 1669 10 13, Paduva
ROŚLAWIEC Lucas Joannis, palat. Vilmensis, 1683 04 29, Zamoscis
ROŻYCKI Melchior Stephani, Vilmensis, d. Viln., 1608 03 13, Krokuva
RUCZKY Joannes Joannis, d. Viln., 1617, Krokuva
RUDOMIC Basilius Joannis, distr. Vilmensis, Professor Academiae, 1656 eiusdem rector
1630, Zamoscis
RUMMELIN Johannes Carolus, Wilensis, 1603, Tiubingenas
RUTTICH Mich., Vilna–Lithuan., iur., 1708 10 29, Karaliaučius
RYBICKI Ign., Viln., 1737 09 02, Branevas
RYBICKI Jos., Vilmens., 1728 09 01, Branevas
RZEPNICKY Johannes, Wilnensis, 1649, Torunė
SADŁOWSKI Helias Martini, d. Vilmensis, 1658 03 06, Zamoscis
SATOWIC Stanislaus Matthiae, d. Viln., 1625, Krokuva
SCHENCKLE Joan. Georgius, Wilensis, 1671, Dilingenas
SCHICZIK Lucas, Vilmensis, Litvani, 1621 11 05, Torunė
SCHILLERUS Joh., Vilnen, Littvan, 1691 10 25, Karaliaučius
SCHNURMIUS Adamus, Wilensis, 1601, Tiubingenas
SCHRODERUS Andreas, Vilmensis, Litvanus, 1652 06 12, Elbingas
SCZWONCCZKI Laurentius, d. Vilmensis, 1605 07, Krokuva
SESTRENTIUS Patrus, Vilmensis, Lituanus, 1607 02 12, Heidelbergas
SIENCZYTOWICZ Nicolaus, Vilmensis, Lithvanus, 1622 07 01, Classis III, Elbingas
SIMONAUJUS Michael, Vilmensis, Lithuanus, 1608 10 12, Karaliaučius
SKIBICZKJ Nicolaus Matthiae, d. Viln., 1616, Krokuva
SKIRON Adamus Ioannis, pal. Viln., 1751, Krokuva
SLIWINSKY Andreas Alberti, d. Vilmensis, 1647, Zamoscis
SLONSKI Jacobus Casimirus Adami, d. Viln., 1639, Krokuva
SŁOWANSKI Albertus Joannis, d. Wiln., 1619 02 05, Krokuva

SMOGORZOWSKI DE SMOGORZOW Jacobus Stanislai, d. Vilnensis, 1603 05 07, Krokuva
STACHOWSKY Michael Joannis, d. Viln., 1633, Krokuva
STACHOWSKY Stanislaus Joannis, d. Viln., 1633, Krokuva
STARZYNSKI Ignatius Thomae, d. Viln., 1757, Krokuva
STARZYNSKI Thomas, bibliopola Vilnensis, 1737, Krokuva
STASZOWSKI Adam Joannis, d. Viln., 1635, Krokuva
STEFANOWICZ Innocentius, natione Lituanus, patria Vilnensis, in d. Vilnensi, 1683 03 25, Branevas
STEPHANKOWICZ Joannes Stephani, d. Viln., 1638, Krokuva
STEPHANUS Jacobus, Wilnensis, 1613 06, Gdanskas
STIEFFLING Conradus, Litvanus, Wilnensis, 1635 11 28, Karaliaučius
STROCZINSKI Nic., Vilnens., 1700 09 25, Branevas
STRODOUIUS Sigismundus, Vilnensis, 1610 06, Gdanskas
STRUNCK Georgius, Vilna–Lithvanus, 1645 11, Gdanskas; 1646 12 11, Karaliaučius
STRYMYELO Daniel Stephani, d. Viln., 1630, Krokuva
SUHLAND Frdr. Gottlieb, Wilda–Lithuan., 1728 09 25, Karaliaučius
SWITGORZECKI Johannes, Vilna, Polon, 1774, Vitenbergas
SZASZKOWSKI Ioannes Petri, d. Viln., 1735, Krokuva
SZOLAN Hieronymus Wladislaus Joannis, d. Viln., 1636, Krokuva
SZOLC Dawid, chirurg wileński, 1616, Paduva
SZYCIKOWICZ Stephanos, Lituanus, Vilnensis, 1616 09 20, Ingolštatas
SZYCIKOWICZ Zacharias, Pol., Lituanus, Vilnensis, 1616 09 20, Ingolštatas
SZYCYK Ignatius, Basilianus, Lituanus, 1677 09 26, Branevas
SZYERK ZALESKJ Isaacus Joannis, d. Viln., 1631, Krokuva
TARKOWSKI Christophorus Stanislai, d. Viln., 1627, Krokuva
TARSKY Stanislaus Fabiani, d. Viln., 1636, Krokuva
TEICHMANN Frdr., Vilna–Lithuan., 1780 09 13, Karaliaučius
TELISZEWSKY Georgius Petri, d. Viln., 1617, Krokuva
TIMMERSCHODIUS Levinus, Vilna–Lithuanus, 1652 08 20, Karaliaučius
TRZEBUSZOWSKY Venceslaus Gabrielis, d. Viln., 1630, Krokuva
TYSSKOWIC DE KROLOW Philo Michaelis, d. Vilnensis, 1600 04 18, Krokuva
UZEWICZ Joannes Joannis, 1637, Krokuva
VERETIANUS Matthias Matthiae, d. Viln., 1615 06, Krokuva
VINANDUS Cornelius, Wilnensis, 1613 06, Gdanskas
VINKO Adamus Andreae, d. Viln., 1635, Krokuva
VISCHER Johannes Georgius, Kircho–Wilensis, 1633, Tiubingenas
VITANOUSKI Christophorus Petri, d. Viln., 1614 09 15, Krokuva
WARGOTZKI Albertus, Vilnensis, 1608 08, Gdanskas
WAZYNSKI Joannes Matthiae, d. Viln., gr. 6, 1626, Krokuva

WAZYNSKI Martinus Michaelis, pal. Viln., 1727, Krokua
WAZYNSKI Stanislaus Michaelis, pal. Viln., 1727, Krokua
WEGEL Jac. Ludov., Vilna–Lithuan., 1708 03 23, Karaliaučius
WESSEL Jacobus, Vilnensis, 1629 02 28, Torunė
WICHMANN Adalb., Vilna, 1763 10 12, Branevas
WICHMANN Ant., Vilna, 1762 10 09, Branevas
WIERSHOWSKY Adamus Adami, d. Viln., 1635, Krokua
WIGANDUS Benjamin, Vilnensis, Lithvanus, 1649 01 14, Karaliaučius
WILCZEK Alexander Joannis, capitaneus ex palatinatu Vilnensis, 1637, Krokua
WILKOWSKI Matthaeus Thomae, d. Viln., 1639, Krokua
WITANOWSKI Casimirus Ioannis, d. Viln., 1740, Krokua
WITKOWSKI Josephus Nicolai, palat. Vilnensis, 1689, Zamoscis
WITOGOLSZKJ Martianus Andreae, d. Viln., 1615 09, Krokua
WITYNSKI Joannes Joannis, d. Viln., 1612 03 26, Krokua
WOLLENBERGIUS Jacobus, Vilna–Lithuanus, 1644 10, Karaliaučius; 1646 10 11, Karaliaučius
WOLOWICZ Joannes Hieronymi, d. Viln., 1610 06 07, Krokua
WOŁKOWICZ Joannes Jacobi, Wilnensis, d. Wilnensis, 1618, Zamoscis; 1621, Zamoscis
WONZIAGORSKI Joannes Matthaei, d. Viln., 1639, Krokua
WOYDAKOWYC Matthaeus Petri, d. Viln., 1630, Krokua
WOYNOWSKI Joannes Jacobi, d. Viln., 1638, Krokua
WUENGRZINOWSKI de Andr. Ignat., Wilnavien., 1762 02 14, Karaliaučius
WUNDERLICH Christianus Eusebius, Guglinga–Wylensis, 1763, Tiubingenas
WYSZKOWSKI Jacobus Andreae, d. Viln., 1635, Krokua
ZALESKI Arnoldus, Vilnensis, Lithvanus, famulus D. Loselij, 1642 07 08, Karaliaučius
ZALESKI Michael Bartholomaei, d. Viln., 1635, Krokua
ZALESKY Christophorus Michaelis, d. Viln., 1635, Krokua
ZAORSKY Hieronymus Alexandri, d. Viln., 1635, Krokua
ZBOROWICKI Samuel, d. Vilnensis, 1676, Zamoscis
ZDANOWIC Joannes Petri, d. Viln., 1628, Krokua
ZEBROWSKI Matthaeus Joannis, d. Viln., 1610 07 18, Krokua
ZIELINSKI Christophorus Petri, d. Viln., 1627, Krokua
ZIMERMAN Joa. Conradus, Wilensis, 1658, Dilingenas
ZIZOWSKI Alexander Christophori, d. Viln., 1626, Krokua
ZIZOWSKI Christophorus Christophori, d. Viln., 1626, Krokua
ZKOMINOWIC Theodorus Theodori, d. Viln., 1631, Krokua
ZMIEWSKY Stanislaus Stephani, d. Viln., 1627, Krokua
ZSALESKY Arnoldus, iuris Practicus et Ecclesiae Provisor, 1655 02, Karaliaučius
ZUBOROWICZ Gregorius, Basili, d. Viln., 1635, Krokua
ZYCZOWSKI Laurentius Danielis, d. Viln., 1637, Krokua

Studies of Vilnius Residents in Higher Education Institutions in Lithuania, Poland and Western Europe during I half of XVII c. – XVIII c.

Violeta Pansevič

Vytautas Magnus University, Faculty of Humanities, History Department, K. Donelaičio St. 52, Kaunas, Lithuania,
e-mail: violeta.pansevic@gmail.com

Summary

With reference to the sources preserved in Vilnius city archive and matriculates' books of higher education institutions, studies of urban cities in local Jesuit Academy, Branev seminary, protestant gymnasiums of Gdańsk, Elbing, Toruń in Royal Prussia, Zamość academy, in higher education institutions of Krakow, Konigsberg, Ingolstadt and Padova during the first half of XVII c. – XVIII c. are discussed in the article.

Citizens of Vilnius willingly studied in the native Vilnius Academy. Some of them succeeded to gain bachelor and master degrees of liberal arts and philosophy. After studies in Vilnius University, gymnasiums of Royal Prussia cities and Zamość, a part of Vilnius citizens headed to universities of Krakow and Konigsberg. Later on, only a small part of graduates from these higher education institutions continued their studies in other Western European universities. The remaining part, having improved their knowledge, returned to their hometowns and took on a merchant profession or occupied certain positions in the city's municipal institutions. Children of indigent parents, after acquiring basic knowledge, i.e. reading, writing and counting skills, and being acquainted with Catechism, refused to continue their education.

Įteikta / Received 2016-01-18
Priimta / Accepted 2016-10-03